

OMNES UNUM

(TODOS UNO)

1961
ŠTEV. 2

GLASILO SLOVENSkih DUHOVNIKOV
V ZAMEJSTVU

K A Z A L O

Jože Košiček: Dr. Korošec in njegova okolica	33
Alojzij Jenko: Paberki o ameriških dušnopastirskih metodah	36
Stanislav Kavalar: Liturgična anketa glede slovenskih izseljencev	40
Pavel Slapar: Za železno zaveso	44
Danes meni, jutri tebi	50
Novice od povsod	54
Slovenski knjigi	64

Glede vseh upravnih zadev in poravnave naročnine se obračajte naravnost na upravo: Rev. Stanko Škrbe, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina, ali pa na sledeče sobrate poverjenike:

Kanada: Rev. Anton Vukšinič, 146 Bell Street, Port. Colborne, Ontario.

U. S. A.: Rev. Jožef Ferkulj, St. Vincent Home, 1340 N. — 10 Str. Quincy, Illinois, USA.

Čile: Rev. dr. Trdan, Capellán, Hacienda Acuelo, Est. Hospital, Chile.

Italija: Rev. Tone Iskra, Chiesa del S. Nome di Maria, Foro Traiano 89, Roma.

Trst: Msgr. Jože Javnik, Boršt 91, Trieste.

Gorica: Mons. dr. Franc Močnik, Via Don Bosco 3, Gorizia.

Avstrija: Rev. Vinko Zaletel, Viktringer Ring 26, Klagenfurt.

Naročnina: Za Argentino in Čile 80 argentinskih pesov. Za U. S. A. 2.50 dolarja. Za vse ostale dežele vrednost zamenjave 2.50 dolarja. Kdor želi, more poravnati naročnino z mašnimi štipendiji. To velja zlasti za Evropo. Opraviti je treba tri sv. maše. Naj nihče ne opravi maš prej, dokler mu ni sporočeno, da so nameni zanj že določeni. Maše, za katere nam ni sporočeno, da so sprejete oz. opravljene, smatramo za neopravljene in naročnino za neporavnano.

Uprava

OMNES UNUM.

GLASILO SLOVENSkih DUHOVNIKOV V ZAMEJSTVU

LETO VIII.

1961

ŠTEV. 2

Dr. Korošec in njegova okolica

Jože Košiček, Argentina

Gospod urednik, naloga, ki ste mi jo naložili, ni lahka. V nekaj vrsticah bo težko napisati kaj temeljitega o tvarini, ki bi morala biti važen del njegovega življenjepisa, pa ga nismo mogli dočakati, ker je po njegovi smrti že začeto delo prekrizala vojska in kar je po njej prišlo.

Iz spoštovanja in hvaležnosti do dr. Korošca in da se za zgodovino ohrani njegova pristna podoba, bi bilo potrebno, da vsi, ki kaj vedo o njem, to napišejo. Vedno manj nas je, ki smo bili v neposrednem stiku z njim in ga poznali bolje nego splošna javnost. S tem namenom pišem te vrstice, ne kot zaključeno študijo, ampak svoja osebna opazovanja in sodbe, ki so morda sporne, pa vendar potrebne, da se nam osveži v spominu Koroščevo podoba, ki jo leta vedno bolj oddaljujejo od nas.

Korošec je bil "gospod".

Njegov nastop je bil impozanten: izredno lepe postave, uglajenega vedenja, brezhibno oblečen, odličen govornik. Množice je že njegova prisotnost očarala. Ljudstvo ga je onikalo. Njega in škofa! „škof so prišli birmat. Gospod Korošec bodo imeli shod, g. Korošec so zmagali pri volitvah, g. Korošec so internirani...“ Že sama beseda, da bo pri kakih proslavi ali shodu navzoč dr. Korošec, je zadostovala, da so se ljudje dvignili od blizu in daleč, da bi ga z nekim svetim spoštovanjem videli in poslušali. Dvakrat so ga nasprotniki hoteli pred narodom ponižati, pa so dosegli prav nasprotno. Petindvajsetega leta so mu oboženi orjunaši razbili shod v ljubljanskem Unionu. Posledica je bila Koroščevo volilna zmaga v Ljubljani, prva, a ne zadnja. Osem let pozneje ga je diktatorski režim interniral. Nikdar ni imel Korošec večjega ugleda kot tedaj in iz internacije je peljala njegova pot v vlado, ne pot spokornika, ampak pot zmagovalca.

Korošec je bil „gospod“ nasproti svojim osebnim in političnim nasprotnikom. Dobro si je sicer zapomnil vsako lumparijo, ki mu jo je kdo naredil, odrekel je nevredu zaupanje, ni pa poznal sovražstva in njegov besednjak ni imel psovka in osebnih obračunavanj, ki so bile tako v rabi v balkanski politiki.

Bil je "gospod" celo med svojimi najožjimi sodelavci. Svoje poslance v Jugoslovanskem klubu je držal strogo na vajetih. Zlepa ni dovolil, da bi mu bil kdo "ušel" v domači okraj, kadar je zasedala narodna skupščina. Seje kluba so bile vedno resen pregled dela, ki je bilo storjeno, in načrtov za bodočnost. Za vsako debato v parlamentu je skupno s poslanci preštudiral in pripravil vse potrebno. Sam je v belgrajskem parlamentu govoril malokrat, kadar pa je govoril, je bil to dogodek, ki je do dna razgibal jugoslovansko politično javnost.

Vrhovni organ stranke, ki ji je predsedoval Korošec, je bil takozvanj Izvršilni odbor, ki se je sestajal obvezno koncem leta, po potrebi pa tudi večkrat. Poleg poslancev so bili v tem odboru vidnejši predstavniki stranke vse dežele. Med njimi je bilo vedno tudi nekaj brundežev, ki so imeli v marsičem svoje posebne mnenje in so pred sejo obljubljali, da bodo to ali ono sporno zadevo spravili na dnevni red, ko bi pa bili morali spregovoriti, pa tudi "muknil" ni nihče. So se bali "gospoda", ki je s svojo mirnostjo in temeljitim poročilom že vnaprej podrl šance nezadovoljnejšem. Pred "gospodom" so pod mizo zlezli.

Bil je "gospod" svojim podrejenim. Veliko je zahteval od njih; ne le absolutne zvestobe in molčečnosti, ampak tudi zmožnosti in delavoljnosti. Njegovi kabinetni šefi in tajniki, kadar je bil minister, niso poznali uradnih ur in dni oddiha, kakor jih tudi oni ni poznal. Njegovi zaupni informatorji so morali izbrskati vse skrivnosti zakulisne politike in vse je moralo biti zanesljivo. O tem bi nam lahko napisala knjige gg. Joško Krošelj in Pavle Grubešič, ki živita med nami. Korošec je bil skop v besedah, kadar je bilo treba koga pohvaliti, znal pa je poiskati vedno primeren trenutek in nobel priložilo, da je dal priznanje, kot ga je zaslužil.

Korošec je bil demokrat.

Morda bo kdo rekel, da ne. Vsaj sem pa tja so se slišali glasovi, da včasih postopa samovoljno. Nekoliko so imeli prav. Kadar je on zamislil svoj načrt, ni imel rad, da bi mu bil kdo posegal vmes, naj bo z nasveti, naj bo z vprašanji. Bal se je klepetavih ljudi, ki niso znali molčati in ki niso vedeli, kaj je za javnost in kaj mora ostati tajno, da se načrt posreči. Skušnje so ga izučile, da je zlasti stvari, ki so se dogajale v zunanji politiki, in pa dvorne intrige, katerih žrtev je on večkrat bil.

Pa je bil vendar izrazit demokrat. Naj navedem en sam primer, ki veliko pove. Ko je general Živković za časa diktature po kraljevem nalogu začel ustanavljati novo stranko, ki bi naj bila nadomestila vse prejšnje, JRKD, je bil Korošec z najvišjega mesta pozvan, naj tudi njegova leta 1929 razpuščena stranka vstopi v ta konglomerat. Korošec je odgovoril, da sam ne more ničesar ukreniti, posvetovati se s svojimi prijatelji in bivšimi sodelavci pa mu je nemogoče, ker so vsi tovrstni sestanki po zakonu prepovedani. Takoj je izšlo povelje, da morajo oblasti v Sloveniji pustiti dr. Korošcu popolno svobodo, da se posvetuje s svojimi somišljeniki, kar je seveda Korošec temeljito izrabil. Sklical je tri sestanke: prvega v Mariboru, drugega v Celju in tretjega v Ljubljani, katerih se je udeležilo vse, kar je v SLS kaj pomenilo. Dr. Korošec je zbranim najprej v kratkih in jasnih potezah podal politični položaj in razložil namen sestanka, poudarjajoč koristi, ki bi jih imeli, če bi se odločili za sodelovanje v nameravani politični kombinaciji, še bolj pa neljube posledice za posameznike in narod, če bi se odločili za abstinenco in opozicijo. Potem je pa zahteval, da prav vsak izmed navzočih pove svoje mnenje. Pisu te vrstice je naročil, naj točno zapiše mnenje vsakogar, rekoč, da mora imeti v rokah te izjave za čase, ko bo ta ali oni morda spremenil svoje mnenje, kar se je v par primerih res zgodilo. Rezultat teh posvetovanj je znan. Ob koncu ljubljanskega zborovanja je Korošec mirno in resno napovedal, kakšne bodo posledice odklonilnega stališča, ki ga bo v imenu svojih ljudi zavzel v Belgradu: preganjanje, uničevanje slovenstva, ječe. Na Koroščev predlog se je ustanovila takozvana "štirinajstoria", katere naloga je bila podtalno voditi strankine posle v dneh diktature in ki je v ta namen dobila najširša polnomočja. Štirinajstoria se je redno tajno sestajala pod predsedstvom dr. Korošča, če je bil v Ljubljani, bila pa je tudi v zelo ozkem stiku z zaupniki po deželi,

tako da je strankina organizacija kljub neštetim oviram dobro funkcionirala. Dr. Korošec je za vsako količjak važno odločitev hotel imeti mnenje tega demokratičnega zastopstva in tudi za časa internacije je bil v stalnih stikih z njim.

Res pa je, da se Korošec sredi političnih prerokov ni kaj dobro počutil in vedno mu je bilo neljubo vprašanje: „Gospod predsednik, kaj je novega v politiki?“ „Ne vem, koliko smem povedati, ko so ljudje tako klepetavi in ne vedo, kaj in pred kom smejo o zaupnih stvareh govoriti.“ Kakor je bil mojster v tem, da je znal v nekaj stavkih podati točno sliko položaja, je bil tudi mojster v tem, da v lepih, izbranih frazah ni povedal prav ničesar. O tem bi vedeli marsikaj povedati časnikarji, domači in inozemski, ki so ga kot trop komarjev obletavali, kjer koli se je pojavil, pa razen lepega pogleda in ljubeznivega nasmeha in kakega komentarja o vremenu niso mogli ničesar izpipati iz njega.

Tajnik stranke je bil pri nas vedno podoben jetniku, obsojenemu na galejo. Tajništvo stranke je bil urad, kjer ni bilo ne uradnih ur ne prostih dni in dostikrat niti nočnega počitka. Volitve v narodno skupščino, v pokrajinske zbore, občinske volitve, volitve v delavska zastopstva, v Trgovsko, obrtno in industrijsko zbornico, v Kmetijsko družbo in ne vem kam še vse, so se vrstile kot jagode na rožnem vencu. Za vsake volitve pa je bilo treba preplaviti deželo s shodi, sestanki in propagando in to dostikrat pri praznih blagajnah in ob pomanjkanju govornikov in sodelavcev. Uspehe so pobrali drugi, za neuspehe pa je bil odgovoren tajnik, „ki nič ne dela in ničesar ne zna“. Dr. Kulovec, prvi tajnik po oni vojni, si je v onih težkih povojnih letih uničil živce, da ni mogel več, izredni garač Gabrovšek si je uničil svoje zdravje in pridelal raka, ki mu je prezgodaj uničil življenje, ker zlepa kdaj ni imel prilike, da bi jedel o pravem času, Tomazina je kap zadela sredi njegovega dela. Ni bilo najbolj idealno, da so tajniki stranke, razen zadnjega, Casarja, bili duhovniki. Bili so zato, ker drugega ni bilo. Suhe blagajne so mogle plačati tajniku le skromno dmino, ki bi ne zadostovala za življenje družinskemu očetu. Duhovnik se je lahko posvetil popolnoma delu in, če je naneslo, so ga lahko brez težav zamenjali z drugim. S strankinimi tajniki Korošec ni bil nikdar posebno domač. V uradne prostore tajništva je le redko prišel, kar so mu včasih zamerili, a je rad poudarjal pomen te ustanove in dolžnosti, da se ji nudi vsa opora. Ker strankini tajniki niso bili ljudje, ki bi si ne upali povedati odkrito svojega mnenja, je naravno, da je včasih prišlo do trenj, ki pa seveda niso bila tragična. Vendar je moral biti tajnik stranke vedno pripravljen, da bo z visokega Olimpa udarila Jupitrova strela na najbližji strelodod, to je na tajnika stranke, ta pa je imel nalogo razdeliti „podstrele“ tja, kamor so pravzaprav bile namenjene. Nevihta je neverjetno hitro minila. Navadno je prav kmalu prišel tovor cigaret, „niških“, ali pa povabilo na večerjo v Union ali pa k Rogovilcu.

Korošec je imel nebroj prijateljev, vendar imam vtis, da prijatelja v stodstotnem pomenu besede ni imel. Vsi vemo dobro, kako iskrene vezi so bile med njim in dr. Krekom, Eyangelistom in Mihom, kako je cenil dr. Natlačena, dr. Kulovca in ostale strankine sodelavce, vemo, da je bil srečen v družbi dr. Lukmana in dr. Slaviča in še nekaterih ožjih štajerskih rojakov, ki jih tu ne morem naštevati, vendar se mi zdi, da je tudi tu bila neka skoro nezaznavna stena vmes, ki je nihče ni mogel prečkati. Menim, da se ne motim, če rečem, da je bil rajni dr. Ahčin človek, ki se mu je dr. Korošec najbolj približal. Ni bilo to razmerje prijateljstvo med dvema enakima, ampak bolj ljubezen očeta do sina, ki je zaradi svojih zmožnosti, zvestobe in vedenja vreden vsega spoštovanja in zaupanja. Velika škoda je, da rajni dr. Ahčin o tem ni ničesar zapisal.

V družbi, ki mu je ugajala, se je Korošec dobro počutil. Pri jedi je bil gourmet. Če je bil dobro postrežen, je natakdar dostikrat dobil napitnino, ki je bila višja kot račun. Najraje je seveda imel stvari, ki so čimbolj škodile njegovemu zdravju; bil je diabetik in imel je visok krvni pritisk. Izredno je bil vesel dobre šale, če pa je kdo začel izkladati ropotarnico starih, obrabljenih "vicov", je nakremžil obraz, kot bi mu kdo nohte drl.

Rad je bil včasih "incognito". V Belgradu je mobiliziral tajno policijo in žandarje, da ga po mestu iščejo, „ker gre za neko nujno in važno zadevo“, on pa se jim je izmikal in bil ves ponosen, če se mu je izmikanje posrečilo. Potem pa je „zmerjal“ kot je on znal, češ, kakšne policaje ima, ki niso zmožni najti notranjega ministra, kaj šele kakega zločinca...

Končam, čeprav bi bilo treba tej človeški plati v življenju tega našega velikana posvetiti več pozornosti. Je zaslužil, da ostane za vedno v našem spominu.

Opomba: Članek je najprej objavila Svob. Slovenija, 22. dec. 1960. Tu ga priobčujemo v spomin 20-letnice Koroškeve smrti.

PABERKI O AMERIŠKIH DUŠNOPASTIRSKIH METODAH

Alojzij Jenko, New York

Amerika je dežela ogromnih razdalj, različnih narodnostnih vplivov in tradicij. Zato ne moreš in ne smeš pričakovati enotne poti in metode v vseh delih te dežele. Ker je tudi politično vsa dežela razdeljena na 50 držav, so postave različne, kar mora upoštevati tudi Cerkev, posebno, kadar gre za finančna vprašanja in pridobivanje sredstev za vzdrževanje cerkva in šol in bolnišnic. Tako v nekaterih državah niso dovoljene tombole in srečolovi, ki so v drugih državah nekaj navadnega.

Takoj porečeš: „Kje so pa škofje, da bi vse enotno urejali in vodili?“ Kaj takega je nemogoče. Saj še različnih narodnostnih skupin ne morejo regulirati in poenotiti. Kar je n. pr. dobro v New Yorku, ne bo primerno v Minnesotti ali Montani. Nikakor ne mislim trditi, da je New York na prvem mestu glede pastoralnih metod. Chicago je gotovo pred njim in iz Minnesote pride več dobrih pobud in idej kot iz New Yorka. Povrhu je toliko individualizma in težnje po neodvisnosti tudi med katoličani, da naravno sovražijo vsako uniformiranje in poenotenje. Končno vsak škof le rad pokaže, da je sam svoj gospod; saj se še morate spomniti pokojnega prelata Odarja, ki nam je pravil, kako bo uršulinska prednica na vrtu posejala ječmen tam, kjer je njena prejšnja prednica imela zelenjavo, samo da pokaže, da ima besedo, neglede na to, kaj je dobro za samostan...

Glavno ali eno glavnih vprašanj so še vedno različne narodnostne skupine. Irci so najmočnejši in zato angleško-irski element prevladuje. Italijane tolerirajo zaradi Vatikana. Poljake kar le mogoče izpodrivajo, da ne bi nastala kaka „narodna Cerkev“, kot to opravičujejo Drugih skupin ni, razen v novejšem času Portoričani in špansko govoreči Amerikanci, za katere „bo treba nekaj narediti“. To „nekaj“ je isto, kar odrekajo Poljakom ali drugim Slovanom. V Severni Ameriki NE poznajo „Exul Familia“ in apostolski delegat mora to lepo hladno požreči... Nedvomno so Irci veliko naredili za rast Cerkve v Ameriki in še store; niso pa storili VSEGA. Dejstvo je, da zelo radi prispevajo v raznih dajatvah, v čemer so vsi ostali zadaj, in komu ni znano, da to veliko pomeni? In ali končno imajo Amerikanci svoje fare na Poljskem? Zakaj naj bi potem Poljaki imeli

svoje tu v Ameriki? Angleško pa vsak tako zna ali mora znati. Razne navade, kakor n. pr. italijanske procesije s kipi polnimi bankovcev pod vodstvom Italijanov, ki sploh v cerkev ne gredo, irsko stremljenje po poirčenju vsega katolištva le pospešujejo...

Ko govorim o financah, moram takoj poudariti, da so velike razlike tudi v tem pogledu. Naši duhovni v Minnesoti ne dobijo toliko kot oni na Vzhodu ali v Kaliforniji. Seveda tudi več zapravijo oni, ki so v mestih. Ob prostih dneh (najmanj en dan v tednu, navadno več) mora kaplanček hitro ven, da ne bo doma jedel in delal gneče. Tako ga bodo radi imeli in bo mir v hiši. Jasno je, da si gospodje, ki so samostojni, laže kaj prištedijo, kakor pa oni, ki so obsojeni, da bodo kaplani in aeternum, to je Vzhod in Kalifornija. Tudi ne smete misliti, da imajo gospodje tu vedno petdolarske štipendije, tudi ako kdaj po srečnem naključju kaj takih intencij dobite. Povrhu pa nakup in vzdrževanje avta stane čedne vsote denarja, tako da ne more vsakdo misliti na štednjo. Po nekaterih škofijah n. pr. duhovnikov, ki niso domačini, ampak gostje od drugod, niti v svoje zavarovanje ne vključijo. Pomagaj si sam, to je zlato pravilo tu v Ameriki in ga tudi cerkvena oblast visoko ceni...

Ko govorim o financah, naj naglasim še drugo dejstvo: to je neizmerna radodarnost ameriških katolikov. Na splošno so vsi Amerikanci radodarni in to zna do deželo rešiti; morda so moralno laksni, so pa razumevajoči in radodarni do skrajnosti. Koliko se tu pozida novih cerkva in šol in samostanov (na najlepših legah) in bolnišnic! Zato gre veliko časa na prižnicah za nabirke in kampanje in malo časa ostane za božjo besedo. Resda sami to uvidevajo, a prepočasi in prereditve so, ki se oglašajo in kritizirajo. Res pa je, da glede politike ali drugih stvari in glede cerkvenih metod Amerikanci sami sebe najboljše kritizirajo, pa vse le malo izda. Lansko jesen n. pr. je newyorška škofija razglasila kampanjo za 25 milijonov za nove gimnazije. Obljubljenih je bilo preko 36 milijonov, kar pomeni, da skoro gotovo lahko računajo vsaj na 30 milijonov. Vse to poleg rednih stroškov in posebnih zbirk za misijone, papeža etc. Navadno škofje napišejo vrnikom pismo le, kadar prosijo za denar. So svetle, a redke izjeme; taka izjema je bil n. pr. kardinal Strich v Chicagu, tudi Cushing v Bostonu je zelo moderen v pastoralnih metodah; saj je on začel akcijo za pomoč Lat. Ameriki v pošiljanju duhovnikov, ki jih daje "na posodo". Takoj zadenemo na zanimivo dejstvo, da je duhovnikov po nekod (Boston) preveč, drugod pa še vedno premalo. Veliko jih vzamejo srednje šole in vojaško dušno pastirstvo. Primanjkuje duhovnikov v predelih, kjer so katoličani v preveliki manjšini. Ker duhovniki tako pogosto, tolikokrat in toliko govore o raznih zbirkah, je bolj in bolj pogost očitek, da jim gre le za denar, dostikrat upravičen in na mestu. Spet najdeš v raznih pastoralnih knjigah polno nasvetov, kako bi to moralo biti storjeno, pa spet jih je prav malo, ki bi te nasvete upoštevali. Tradicija in stara praksa imata veliko moč v katoliški Cerkvi celo v Ameriki, kjer je menda tradicije zelo malo.

Nekaj besedi glede službe božje. V velemestih je ob nedeljah in zapovedanih praznikih maša vsako uro. To pomeni, da mora vse biti končano v tri četrt ure: maša s pridigo in kilometrskimi oznanili, ako župnik noče izdajati farnega lista, kjer bi vse maše in oklice in prireditve označil; potem še veliko obhajil. To pomeni, da časa za pridigo ni veliko; ljudje so nevedni kljub temu, da so radodarni. Ponekod škofje zahtevajo, da mora biti med eno in drugo mašo najmanj pet četrt ure, da se ljudje zvrste in več časa za božjo službo ostane. Ponekod zadnja maša ne sme biti kasneje kot ob 12 ali celo pol dvanajstih, drugod je zadnja maša ob eni popoldne. Glede večernih maš ni enotne prakse. Ko sem bil

kaplan na neki fari v New Yorku, sem vprašal župnika, zakaj ni bilo večernih maš na zapovedane praznike ali prve petke; pa mi je gospod pojasnil, da je kardinala Spellmana neki drug škof prehitel, kar ne bi smel storiti, in tako je vse ostalo po starem... Mož gotovo ni bil v zmoti 100%.

Nekaj posebnega so tako imenovane novene. Te vrste pobožnosti zelo pospešujejo v tako imenovanih poslovnih centrih v velemestih, ki so polna podnevi in prazna ponoči; uradniki po bankah in drugih uradih gredo v cerkev posebno v času prigrizka opoldne ali zjutraj pridejo toliko bolj zgodaj, da gredo najprej v cerkev, ali pa celo zvečer pred odhodom domov gredo k noveni. Neki protestantovski list je označil novene kot neke vrste čarovnijo, od katere katoliki pričakujejo vse dobro, zdravje in bogastvo in mir v času vojske in seveda dobro nevesto ali ženina. Vsak dan je druga novena; seveda v torek mora biti na čast sv. Antonu. Vse mora biti končano v veliki naglici, ker drugače ne bo ljudi. Morda je to ena od napak katolikov, da damo preveč na memoriranje molitev in recitiranje na pamet. Ob zadnji inavguraciji predsednika Kennedyja so mnogi duhovniki v Ameriki primerjali molitve kardinala Cushinga in pravoslavne nadškofa Jakova in protestantovskega ministra in judovskega rabina; vsi so soglašali, da je bilo NAJMANJ duhovnosti v molitvi, ki jo je izrekel kardinal. K sreči svetni listi niso tega preveč poudarjali... Čudno, da v deželi, kjer je toliko protestantov, ljudje toliko dajo na Blažev blagoslov in pepel na pepelnico in palmov veje in da je toliko poljubljanja raznih relikvij, da bi morda celo Italijo dali v koš glede tega. Morda je to prav nasproti protestantom. Pa celo protestanti pridejo po pepel. Samo enkrat sem bil tako hribovsko robat, da sem neki protestantovski materi, ki je svoje dete prinesla po pepel in ga prišla iskat tudi zase, da sem torej tej dobri materi dejal, da dete ni nič grešilo in pepela ne potrebuje; pa sem imel sitnosti čez glavo za dva dni. Na dom sem moral bezljati in milo prositi za zamero. Seveda boš mnogo onih ljudi, ki pridejo iskat palme ali si pepel na glave siplejo, zastonj iskal pri nedeljski službi božji; to so menda prilike, ko se po ameriškimi cerkvah dobi „nekaj za nič“.

Štirideseturna pobožnost traja navadno tri dni ne glede na to, da je cerkev prazna; pa črka postave tako veli in tako mora biti. Kako modro je bilo pri nas, ko je bil en dan določen za češčenje in je res vsa fara prišla. Kjer je šola poleg cerkve, redovnice nabobnajo otroke v cerkev. Irski duhovniki ne naredo, kakor smo doma. Naši slovenski duhovniki, ki imajo svoje fare, organizirajo češčenje po stanovih ali po okrajih in imajo z manj ljudmi boljšo udeležbo; to sem videl pri g. dr. Farkašu v Bridgeportu.

Misijoni niso podobni našim. Prvič misijonar ne sme preveč grmeti, da ne bi koga odbil in bi cerkev tako izgubila podpornika. Potem je v mnogih farah misijon vsako leto; namen je le velikonočna spoved, ki tako razbremeni farno duhovščino. Tako moramo reči, da k misijonu pridejo le duše, ki ga ne potrebujejo, in te duše morajo pokupiti veliko molitvenikov in svetinjic (ki jih imajo že tako preveč), tako da župnik more reči, da je misijon uspel...

Glede raznih organizacij, kakor Marijina družba ali mladinske organizacije, oltarno društvo, bratovščina sv. rožnega venca, društvo presvetega Imena, moramo vedeti, da so prilagojene ameriškimi mentaliteti. Ubogi pokojni prelat Janez Kalan, ako bi bil moral sem priti in delati v Marijini družbi in organizirati ples z vso najnovejšo zamorsko muziko! Saj bi se mu revežu zmešalo. Morda smo doma vse preveč po vojaško organizirali; ker smo pač bili pod nemškim vplivom. Mladinske organizacije so tu skupine, ki igrajo to ali ono igro, bodi na prostem, ali po dvoranah, in vsak, ki pride in igra, je član, ne da bi dosti povpraše-

vali po članskih kartah. Plačati pa seveda mora članarino, tudi v Marijini družbi, manj po mladinskih športnih organizacijah. Da bi kaj dosti govoril o načelih ali podobno mladincem, o tem ni misliti; saj mi je n. pr. župnik zabičal, da moram zelo paziti, da bo sestanek MD privlačen za mlade teenagerice, ker „molile bodo že, ko bodo bolj stare“!

Po šolah večinoma poučujejo verouk sestre ali šolski bratje vseh mogočih branž. Veliko se otroci nadudljajo, koliko pa zaleže, je drugo vprašanje. Gotovo so naši duhovniki znali bolje poučevati. Študentje veliko prejema, pa bi človek včasih pomišljal, ali ni vse preveč mehanično; saj pridejo k spovedi kar naravnost s ceste v spovednico, in ako po starokrajško kaj začneš izpraševati ali celo pridigati, pa te bo takoj celo ljudskošolski otrok vprašal: Kaj imam za pokoro? Vsako leto najmanj enkrat priredi šola (ko pišem o šoli, seveda mislim cerkveno šolo) letno prireditve. Ta obstaja v pevskih točkah in, kar je tu glavno, v raznih plesih. Po revijah resda veliko diskutirajo, ali je pametno to stvar začeti, če v ljudski šoli, in mnogi so zoper to prakso; pa nazadnje le stara navada zmaga. Ko so otroci na odru, znajo dobre sestre ali laične učiteljice vse tako urediti, da gotovo vsek otrok pride v prvo vrsto, da ga atek in mamica vidita in ga fotografirajo; vse to pa... da se ne bi zdelo, da je otrok manj nadarjen kot drugi, ali morda bolj neroden. Seveda spet morajo v začetku biti določeni otroci (najboljši?) v prvi vrsti. Praktične psihologije ne zanemarjajo.

Ko govorimo o srednjih šolah, mora marsikdo pomisliti, kaj mora biti vzrok, da kljub tolikim šolam le nimajo poklicev za duhovski ali redovni stan. Vedno bolj in bolj morajo iskati laične učitelje ali učiteljice, kar bo pomnožilo finančno breme verinikom. In koliko časa bo Cerkev mogla to vzdržati? Resne so debate, ali naj bi vso pažnjo posvetili le osnovnim, ali pa samo srednjim šolam.

Naj tu omenim nekaj stvari, ki so nam lahko za zgled.

Prva in veliko vredna je vljudnost ameriških duhovnikov do ljudi. Tu ni čnega robatega ravnanja, ki nam je kar v meso prešlo v starem kraju, ko so še gospodje imeli ves vpliv v fari in občini. Tudi ako potem v sobi ali obednici kaj reče zoper stranko, ki je prišla v župnišče ali cerkev, pred osebo samo bo vsak gospod do skrajnosti potrpežljiv in prijazen. Mi smo res bili preveč v politiki in navajeni ukazovati. Vem, da poročete, da je glavni nagib denar in prispevek, ki se ga duhovnik boji izgubiti; pa naj bo kar hoče, vljudnost je le vredna posnemanja.

Druga stvar je, da je kler hudo discipliniran. Sploh si Amerike ne predstavljajte kot dežele brez discipline. So dobro zdresirani, le ne zavedajo se tega. Tako je disciplina tudi med klerom. Vsak kaplan ve, da je župnik njegov gospodar. Čeprav kaplan n. pr. mesta ne mara, po navadi ne bo vprašal za spremembo. Mene so kar pisano gledali, da sem se drznil na škofijo vprašat za prestavo, češ, potrpi naj kakor mi. Zgodi se lahko, da bo na mestu ostal in se vdal pijači, ker ne upa ziniti na škofiji...

Nadalje je posnemanja vredna praksa prirejanja prvega sv. obhajila ali birme. Mi smo nekoč premalo pažnje temu posvečali, posebno porokam. Resda je lahko le zunanji blesk, pa ljudem v spominu ostane. Birmanci nosijo po navadi enotne halje preko svoje obleke, tako da so vsi enaki in ni one kričeče razlike med bogatimi in revnimi, vsaj v cerkvi ne. Treba je seveda vse te halje nekje vzeti na posodo, kar ne stane preveč. Birme so razmeroma bolj pogosto, kot so bile pri nas.

Glede pastoralnih obiskov ni enotne prakse. Narodnostne fare jih morajo bolj gojiti. Mnogi irski župniki so proti njim. Veliko fara pa je, ki imajo orga-

nizirano Marijino legijo in člani vrše obiske. To je po mojem najbolj sodobna in tudi potrebna odgovarjajoča organizacija Cerkve v Ameriki. Druga taka organizacija je bratovščina krščanskega nauka; pa tudi ta ni povsod enako dobro organizirana.

Glede tiska so amerikalci katoliki za evropskimi. Pa bi skoro dejal, da jim to končno manj škoduje, kot bi kdo mislil. New York Times ali listi po drugih mestih vedno prinese nedeljsko pridigo v katedrali ali novice verskega značaja in to nepristransko za vse glavne vere. Ako bi katoliki imeli dnevnik, ki bi morda konkuriral drugim listom, bi to bilo končno v škodo katoliški stvari. Imamo pa na pretek verskih periodičnih listov, da še duhovnik vseh ne more poznati. Vsaka škofija ima svoj tednik, ki ima v mnogih primerih iste članke za vso deželo z malo spremembo za določeno škofijo. V posebni škofijski izdaji mora biti vedno slika lokalnega škofa, da ne govorim celo o kardinalu, čigar slika mora biti trikrat na prvi strani in potem še na vsaki drugi... Pokojni dr. Lojze Kuhar je zelo kritiziral te slike klera v vsaki izdaji. Vsak, ki je na sliki, se mora na stečaj smejati in to celo pred oltarjem. Poslal je kritiko uredniku, ki se mu je zelo vljudno zahvalil in mu prav dal; slike pa so priobčene kot poprej. Neki laični časnikar je javno v nekem dnevniku kritiziral preštevne članke o kardinalih in duhovnih po teh listih in trdil, da bi morali res več o veri pisati; pa ni kaj zaleglo. Jud Gunthar je n. pr. pohvalil list newyorške škofije Catholic News kot najbolj napreden katoliški list. Mnogi laiki pa rajši kupijo glasilo sosednje škofije v Brooklynu The Tablet; ljudje pravijo, da je Tablet bolj odločen zoper komunizem in bolj graja uradno politiko v Washingtonu kot pa Catholic News...

Tako sem nabral nekaj iz svojih vtisov inkušenj. Vem, da jih je veliko z večjimi skušnjami in drugimi pogledi. Kaj ko bi se še kdo oglasil in me popravil?

LITURGIČNA ANKETA GLEDE SLOVENSkih IZSELJENCEV

Stanislav Kavalari, Francija

Meseca avgusta 1960 sem slovenskim izseljenskim dušnim pastirjem in nekaterim drugim duhovnikom razposlal preprosto anketo z več vprašanji, ki naj bi pokazala, koliko smo v tujini med svojimi slovenskimi rojaki ohranili liturgične posebnosti in privilegije iz domovine.

Dostikrat se sprašujemo, ali smemo še uporabljati različne privilegije, ki nam jih je dala sveta stolica za ozemlje slovenskih škofij v Jugoslaviji. Saj velja splošno načelo: Locus regit actus. Naleteli smo v tujini na razne škofijske sinodalne določbe glede liturgije in ljudskih pobožnosti, pa se zdi, da smo jih tudi izseljenci in izseljenski dušni pastirji dolžni spoštovati. Znanе pa so nam določbe apostolske konstitucije „Exul Familia“, ki naroča, kako naj se organizira dušno pastirstvo med izseljenci; posebno poudarja, naj bi bili dušni pastirji izseljencev duhovniki tistega naroda, kateremu izseljenci pripadajo. Pa se spet zdi, da je prav v duhu te konstitucije, da ohranimo med izseljenci njihove navade iz rodne kraja. Kako naj torej ravnamo?

Rajnega škofa dr. Gregorija Rožmana so izseljenski dušni pastirji večkrat vpraševali, kakšno pot naj uberejo glede naših liturgičnih posebnosti, zlasti glede jezika. Odgovarjal je, da smejo mirno uporabljati slovenski jezik v tistih pri-

merih, katerih je bil doma dovoljen. Tudi sam ga je na svojih dušnopastirskih potih med izseljenci uporabljal, celo obhajal je dostikrat med sv. mašo v slovenskem jeziku; svoje ravnanje je utemeljeval, da obred obhajila ne spada v rimsko mašno knjigo, marveč v rimski obrednik, katerega uporabljamo v slovenskem prevodu. Vemo pa, kako je bil rajni gospod škof prav glede liturgije zahteven in strog.

Meseca novembra leta 1960 smo izseljenski dušni pastirji za severno-zahodno Francijo imeli svoje zborovanje v mestu Lille. Poleg pariškega pomožnega škofa Janeza Ruppja, ki mu je posebej poverjena skrb za izseljence, sta bila navzoča tudi še lillski nadškof in kardinal Ahil Liénart ter njegov pomožni škof Henrik Dupont. Škofijski direktor za izseljenske zadeve v lillski nadškofiji je v svojem referatu zelo napadel naše izseljenske posebnosti in nekako hotel, da bi vse čimprej pofrancozili. Msgr. Janez Rupp je njegova izvajanja kar dvakrat prekinil. Po precej živahnem razgovoru o tej zadevi je kardinal Liénart poudaril, da je popolnoma prav, ako ohranjamo svoje običaje in posebnosti, vendar pa ne smemo biti preveč konservativni, marveč moramo upoštevati tudi najnovejša določbe glede liturgije, ki jih je izdala sveta stolica.

Škofje in od njih odvisni predstojniki škofij, kjer delujemo, na splošno ne delajo slovenskim dušnim pastirjem med izseljenci kakih večjih težav glede naših liturgičnih navad in pobožnosti, kakor je razvidno iz odgovorov na anketo. V tej zadevi je bil n. pr. prav širokosrčen kardinal dr. A. J. Copello, dokler je bil buenósaireski nadškof.

Tudi izseljenci drugih narodnosti — n. pr. Hrvatje, Poljaki in drugi — so doslej ohranili vse navade, kakor so jih prinesli iz svoje domovine.

Naj sedaj posebej poudarim nekatere misli ob anketi.

Čeprav so naši izseljenci tako raztreseno naseljeni in dasiravno večina izmed naših izseljencev nima svojih cerkva, ampak deli prostor s kako drugo skupino, je vendar anketa pokazala, da smo svoje običaje v glavnem ohranili, zlasti tiste, ki so v zvezi z največjimi prazniki in češčenjem Matere božje. Glede sv. maše je več gospodov omenilo, da mašne molitve prepletajo s petjem, kakor sedaj delajo v domovini; to je slovenske izseljenske vernike zelo pritegnilo k sodelovanju. Jezik je skoraj povsod slovenski, kjer ni izrecno prepovedano (Primorska).

Z gotovostjo lahko tudi trdimo, da prav zdrava tradicija in naši lepi običaji mnogo naših izseljencev drže pokonci v verskem življenju; prav odtujitev temu je za mnoge ali skoraj povsod vzrok verske mlačnosti in celo odpada.

Posebno poglavje bi zaslužila romanja, ki so močno dušnopastirsko sredstvo pri delu za izseljence. Saj naši ljudje zelo romajo, kakor vidimo iz poročil naših izseljenskih listov in revij. Romanja so gotovo naše največje verske manifestacije. Morda bi se v soglasju z več skupinami dala še bolje organizirati. Tako bi tudi romanja v marsičem pomagala ohranjati naše lepe verske običaje v tujini.

Anketo sem razposlal 24 duhovnikom ter dobil 20 odgovorov. Odgovorili so: Anglija 1, Argentina 2, Avstralija 1, Belgija 2, Francija 6, Holandija 1, Italija 2, Nemčija 3, Venezuela 1.

Odgovori na vprašanja ankete so takile:

		da	ne
Sv. maša:	Imate med mašo zborovo petje?	16	4
	Imate med mašo ljudsko petje?	20	0

	Imate pri peti maši razen latinskih odgovorov še slovensko petje, kakor je letos dovolila sv. stolica slov. škofijam na ozemlju Jugoslavije?	12	6
	Obhajate med sv. mašo v slov. jeziku?	17	3
	Imate po nedeljski glavni maši blagoslov?	3	17
Zakramenti	Uporabljate slovenski prevod rimskega obrednika? ..	18	2
in	Ali pogrebne obrede opravljate v slovenskem jeziku?	18	2
zakramentali:	Se pri zakramentalih držite slov. prevoda rim. obrednika?	18	2
Cerkveno	Imate v adventu zornice?	2	18
leto:	Imate polnočnico za božič?	18	2
	Imate na Silvestrovo zahvalno opravilo?	5	15
	Kaj pa križev pot v postnem času?	12	8
	Božji grob za veliki petek?	1	19

Tu opomnim, da se večina drži novih liturgičnih predpisov.

	Vstajenska procesija?	3	17
	Blagoslov jedi na veliko soboto oz. veliko moč?	17	7
	Procesija presv. Rešnjega Telesa s 4 blagoslovi?	3	17
	Kako je s šmarnicami?	13	7
	Kaj pa rožnovenska pobožnost meseca oktobra?	9	11
	Obisk pokopališča za verne duše?	12	8
Ljudske	Imate še pete litanije?	19	1
pobožnosti:	Imate še redno popoldansko službo božjo oz. litanije po maši?	9	11
	Molite očenaše po litanijah (tri očenaše)?	7	8
	Dodajate tem očenašem posebne namene?	8	9
	Kakšni so n. pr. ti nameni? Odg.: za blagor domovine, za molčečo Cerkev, nameni Apostolstva molitve, za krščansko vzgojo v družinah, za zmago Kristusovo v domovini, za dušno in telesno zdravje izseljencev, za zdravje, za bolnike, v čast Materi božji za spreobrnjenje grešnikov, za duše v vicah, za potrebe izseljencev, za rajne.		

Tam, kjer je govor a zakramentih in zakramentalih, je anketa stavila še tole vprašanje: Kako ravnate, kadar so botri tujci ali kateri izmed poročencev tujec? Odgovorili so, da jih 8 uporablja oba jezika, 12 pa tuj jezik.

Kot 21. odgovor na anketo naj h koncu omenim liturgična opravila in ljudske pobožnosti v slovenskem izselj. semenišču in škofovem zavodu v Argentini.

V slovenskem izseljenskem semenišču morajo upoštevati obe možnosti: da bodo bodoči duhovniki kdaj še delovali v slovenski domovini oz. morda nekateri med slovenskimi izseljenci, ali pa vršili dušnopastirske dolžnosti med verniki drugih narodnosti. Zato jih je treba tudi z liturgičnega vidika tako vzgajati. To dvojno možnost je zlasti poudarjal tudi rajni gospod škof dr. Gregorij Rožman.

V slov. izs. semenišču in v škofovem zavodu zato glede nekaterih liturgičnih opravil in ljudskih pobožnosti takole ravnajo:

Redno pravilo je, da pri skupnih pobožnostih en mesec vse molijo v slovenskem jeziku, drugi mesec pa v kasteljanskem jeziku.

Med sv. mašo poje včasih samo zbor slovenske pesmi, velikokrat pa je tudi ljudsko petje v slovenskem oziroma v kasteljanskem jeziku. Pri petih sv. mašah

se poje samo latinsko, včasih po darovanju zapojejo kako slov. pesem, prav tako po sv. maši. Najnovejših navodil oz. privilegijev sv. stolice slov. škofijam v domovini doslej še ni bilo mogoče upoštevati. Ob nedeljah in zapovedanih praznikih je skupna maša za semenišče in škofov zavod. Pri teh mašah upoštevajo najrazličnejše možnosti, ki jih nudijo navodila sv. stolice ter liturgični direktorij za argentinske škofije. V okviru teh možnosti pri zbornih mašah uporabljajo tudi slovenski jezik in slovensko pojejo. Škofov zavod ima ob delavnikih zase sv. mašo; tudi tu je več možnosti za skupno sodelovanje pri sv. maši, kjer tudi na slovenski jezik niso pozabili.

Zornic, polnočnice in zahvalne pobožnosti na Silvestrovo nimajo, ker so takrat dijaki in bogoslovci na počitnicah. Kadar skupaj opravljajo pobožnost sv. križevega pota, ga molijo redno v slovenskem jeziku. Nekajkrat so imeli v semeniški kapeli vsa opravila velikega tedna in tudi naš domač božji grob. Zadnja leta pa bogoslovci za veliko noč gredo domov ter na raznih župnijah in v Slovenski hiši na Ramón Falcónu v Buenos Airesu pomagajo pri svetih obredih velikega tedna. Tudi slovenske procesije presv. Rešnjega Telesa s štirimi blagoslovi se redno udeležuje vsaj nekaj bogoslovcev. Na največje slovensko letno romanje k Materi božji v Luján redno gredo vsi semeniščniki in gojenci škofovega zavoda; prav tako meseca avgusta vsi bogoslovci s slovenskimi verniki romajo v Lurdes pri Buenos Airesu, gre pa vedno tja tudi vsaj nekaj gojencev.

Ker so v Argentini na južni poluti in je tam Marijin mesec od 7. novembra do 8. decembra, se je bilo treba prilagoditi tem razmeram. Več let so kot šmarnično pobožnost imeli litanije z blagoslovom: en teden v slovenskem jeziku, drug teden pa v kasteljanskem. Ob nedeljah so bile doslej vedno pete litanije Matere božje pri teh šmarnicah: eno nedeljo slovenske pete litanije, drugo nedeljo latinske. Zadnji dve leti so pa uvedli tudi slovensko šmarnično branje. Preteklo leto 1960 so bile tudi litanije vsak dan v slovenskem jeziku. Meseca oktobra molijo vsak dan pred večerjo rožni venec skupaj v kapeli, spet molijo izmenoma: en teden v slov., drugi teden pa v kasteljanskem jeziku.

Pete litanije v slovenskem jeziku so ohranili: Kadar so navadne litanije v slovenskem jeziku, molijo po litanijah tri očenaše in zdravamarije v tiste namene, kot jih je ljubljanska škofijska sinoda ukazala za vse vzgojne zavode.

Škoda, da nimamo podatkov še glede slovenskih izseljencev in Združenih državah in v Kanadi! Vsem gospodom, ki ste tako lepo sodelovali, se najlepše zahvaljujem z živo željo, da bi mogli rešiti za srečno večnost čimveč slovenskih rojakov v tujini.

Družabna pravda prosi, naj bi se slovenski duhovniki po svetu v svojih pridigah spomnili jubileja dveh velikih socialnih okrožnic: 70-letnice „Rerum novarum“ Leona XIII. ter 30-letnice „Quadragesimo anno“ Pija XI. Hkrati zelo priporoča dela † dr. Ivana Ahčina: Ob jubileju papeških socialnih okrožnic Rerum novarum in Quadragesimo anno, Buenos Aires 1951; Sociologija, prva knjiga, B. A. 1953; Sociologija, druga knjiga, prvi snopič, B. A. 1955; Sociologija, druga knjiga, drugi snopič, B. A. 1956; Socialna ekonomija, prva knjiga, B. A. 1958. Vsak jih more naročiti v Dušnopastirski pisarni, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

ZA ŽELEZNO ZAVESO

Priredil Pavel Slapar, Avstrija

III.

PISATELJEV UVOD IN ZGODOVINSKI PREGLED

(Nadaljevanje)

Značilnosti pravoslavja

Ker večina tega, kar moramo poročati, velja za katoliško Cerkev, je prav, da podamo kratek pregled o zgodovini in prizadevanjih v vzhodni Evropi. Delitev rimskega cesarstva, ki je povzročila tekmovanje med rimskimi in bizantinskimi cesarji, je dajala povod, da sta nastali dve Cerkvi, od katerih se vsaka bori za prvenstvo apostolskega krščanstva. V času so se razvile mnoge različne dogmatičnega, moralnega in kanoničnega značaja. Tudi značaj vere kot organizacije se je temeljito preusmeril. Medtem ko so na Vzhodu vezi, ki so vezale verske skupine s priznanim in patriarhaličnim sv. sedežem v Carigradu, povsem pretrgale ali vsaj zrahljale, se je na Zahodu zgradba rimsko-katoliške Cerkve utrčila. Raznolikost je temeljila nedvomno deloma na bogoslovnem področju, a eden bistvenih vzrokov je bil tudi propad Carigrada kot važnega krščanskega središča in njegovo podjarmljenje turški vrhovni oblasti.

Nikoli ni obstajal dvom, da sta bili obe Cerkvi z vsem srcem katoliški. Ohranili sta tradicijo duhovništva kot zakramentalnega, od škofa podeljenega reda, čigar oblast sega v direktni črti do apostolov. Obe sta ohranili mašo kot dejanje, pri katerem se vsakokrat znova obnavlja Kristusova daritev, tako da sta njegovo meso in kri v Cerkvi vedno navzoča. Češčenje Device Marije, ki je bilo zahodnemu protestantizmu toliko časa trn v peti, je pomenilo skupno dediščino in skupen zaklad, čeprav so bila naziranja o Marijini osebnosti in navzočnosti ter o liturgiji, v kateri se je izražalo njeno češčenje v molitvi, različna. Zaradi tega prizadevanja za zedinjenje od srednjega veka dalje niso nikoli popolnoma prenehala. Dejstvo, da se niso posrečila, je po mnenju mnogih avtorjev pač ena izmed največjih tragedij zgodovine.

Vsakemu mislečemu katoliku na Zahodu so kreposti in zadržanje, ki jih goji Vzhod, neprecenljive vrednosti, ker se v njih zrealita mistično molitev in mišljenje, pogosto tudi bistvena in globoka ponižnost grešnika, ki se ne izgublja v osebnotnem oboževanju. To oboževanje je na Zahodu pogosto pospeševalo utvaro, da so človekove pravice in njegova neoporečnost kakor biseri, ki so nastali zato, ker je versko in moralno živel, in so neodvisni od svetega reda, ki je v Bogu in ki jih v najglobljem jedru svojega bistva človek le tedaj prejema, če je pobožen in vdan. Na drugi strani ima Zahod v nasprotju z Vzhodom slavno tradicijo, ki ga navaja k temu, da prepaja spekulativno in praktično inteligenco s svetostjo, da je mogoče bližnjega z vsemi njegovimi potrebami, stiskami in slabostmi ter njegovimi prirojenimi dobrimi lastnostmi sprejeti v občestvo ljubezni in pravičnosti. Veliki svetniki rimsko-katoliške veroizpovedi kot Frančišek, Dominik, Benedikt in Ignacij so obenem ustanovitelji družb ali redov. Stremeli so za tem, da bi v človeku zavest edinstva z Bogom in svojim bližnjim na zemlji privedli do najvišje popolnosti.

Pri vprašanju avtoritete je med Vzhodom in Zahodom nastal najostrejši spor. V zahodnih očeh je bila velika napaka pravoslavne Cerkve, da se ni znala izmakniti oblasti posvetne države. Mi gledamo danes tako v komunistični Rusiji kot v caristični zgodovini v pravoslavju neko veroizpoved, ki stori, kar se ji ukaže. Na ta način se uspava človeška vest v pokorščini nasilju. Toda če ruske avtorje prav razumem, gre ruskemu kristjanu samo za to, da bi našel Kristusa v Cerkvi. Vsako od oblasti predpisano verovanje je v njegovih očeh nevarna zatajitev osnovnega pravila, po katerem mora duša živeti. Ta ponovna filozofska formulacija pripomb o Velikem inkvizitorju, ki jih bravci poznajo iz Dostojevskijeve knjige „Bratje Karamazovi“ je seveda neovrgljiva kritika tistih trenutkov v zgodovini zahodnega katolištva, v katerih se je uporabljala sila z namenom, da bi na ta način ostal vdan Cerkvi, a osrednjih in trajnih naukov zahodnega katolištva o oblasti se ne dotika. Papeštvo po mnenju tistih, ki ga priznavajo, ni ustanova, s katero se ljudje v Cerkve silijo in nato v njej ohranjajo, marveč je vzvišeno sredstvo, s katerim božja milost vse od katoliškega občestva odstranja, kar od vsega začetka, bodi direktno ali indirektno, ni bilo v Kristusovem nauku. Zaradi tega so zahodni katoličani papeštvo ljubili, zanj umirali, zaradi njega trpeli preganjanje in spoštljivo čistili tiste, ki so ga pred svetom vredno ali nevredno zastopali. Katoliški verniki lahko celotno vsebino krščanstva popolnoma svobodno preučujejo. Imajo pa izvestnost, ki se je drže z globoko hvaležnostjo, da v svoji Cerkvi nikdar ne bodo našli na oltarjih pomotoma tujih bogov.

Utemeljeni in neutemeljeni nesporazumi

Stremljenje po zedinjenju se je ohranilo in je doseglo, kakor smo nakazali, najnižjo stopnjo ob času križarskih vojn in najvišjo na cerkvenih zborih v Ferrari in Florenci. Na tem mestu je mogoče ti dve dobi samo kratko omeniti. Križarji, ki so jih zgovorni pridigarji, kot sv. Bernard, pozvali, naj zgrabijo za orožje in nastopijo dolgo pot na Vzhod, da iztrgajo Turkom svete kraje, ki spominjajo na življenje in smrt našega Gospoda, so bili v službi svete stvari. Mnogi od teh so se pa seveda zanimali samo za posvetno. Zgodovinarji sklepajo iz pridig sv. Bernarda in drugih pridigarjev onega časa, da so bili posvetni interesi mož, ki so prejeli križ, tako veliki, da so se tudi pustolovci odločili zanj. Čeprav so križarske vojske imele svoj izvor v prošnjem bizantinskega cesarja, ki so ga menihi iz Clunyja na vso moč pedpirali, je vendar znano, da je bil čisti kulturni donos križarskih vojn ta, da je bil Vzhod ne samo razočaran nad zmogljivostjo Zahoda, ampak da se mu je tudi zadržanje ali vedenje križarskih vojakov priskutilo, kot posledje še v marsikateri deželi lahko isto opažamo, če je bila primorana sprejeti tuji vojsko. Po drugi strani je Zahod marsikaj slišal o pokvarjenosti in kupljivosti Vzhoda, kakor so v naših časih tisti, ki so doma ostali, slišali marsikako odurno zgodbo o deželah, v katerih so naši sinovi službovali kot vojaki. Vedeti moramo tudi, da je poznejša dolgotrajna turška oblast prav tako ohladila prijateljska čustva.

Veliki cerkveni zbori, ki smo jih omenili, so pričeli delo kljub nacionalističnim prepričanostim, ki so takrat zmagovali v Evropi, z velikim optimizmom. Grki so bili v spravljivem razpoloženju, kar je bilo predvsem pripisovati dejstvu, da so jim bili zahodni zavezniki zoper Mohamedove vernike potrebni. A prišli so v Evropo v času, ko je divjal hud spor za vprašanje, kdo je več: papež ali cerkveni zbor. Sklep o zedinjenju večine Grkov ni zadovoljil, čeprav je pretežna večina cerkvenih predstavnikov v skladu s cesarjevimi željami sklep odobrila. Edini

pozitivni uspeh je bila ureditev grških cerkva v zvezi z Rimom. V Rusiji je car, kakor smo omenili, prepovedal vsako delo za zedinjenje.

Needinost in neorientiranost na Zahodu

Veliki sen o zedinjenju ni izumrl. Po prvi svetovni vojni ga je papež Pij XI. spet poživil. On je osebno poznal razmere v vzhodni Evropi in je gledal na nje z visokega stališča sv. stolice. Pod varstvom papeštva so bile osnovane ustanove, ki naj bi približale cilje o eni čredi in enem pastirju. Istočasno je začel protestantski ekumenski zbor iskati možnosti, kako bi priključil vzhodne cerkve svoji ekumeni. Ta stremljenja niso ostala povsem brez uspeha, a zopet se je izkazalo, da needinost krščanskega Zahoda Vzhod bolj meša in moti, kot privlačuje.

Med tem so nastopile velike spremembe. Papeštvo je moralo računati z napredujočo sekularizacijo, ki se je v 19. stoletju širila od Zahoda v vzhodno Evropo. Srednjeveške cerkvene ustanove so bile v veliki meri fevdalistično pobarvane. Novi duhovni in znanstveni tokovi so pospeševali prepričanje, da je vera že sama na sebi ovira v razvoju dobre ali vsaj kolikor toliko v blaginji se razvijajoče družbe. Borba zoper fevdalizem, ki se je 1789 razvila v veliko francosko revolucijo, je bile istočasno borba zoper Cerkev in njene privilegije. Po nastoju kapitalistične družbe je postala odtujitev revnih Cerkvi dejstvo, ki je prevladalo v vsej kulturni zgodovini zahodne Evrope. Heglova filozofija, ki je povezala nauk o vedno gibljem in menjajočem se duhu z državno teorijo, ki gleda v državi edini nepremični tečaj v svetu, ki se sicer neprestano giblje in menjava, je zmagovala v času, ko so v množicah zaradi nezadovoljstva z liberalizmom nastajale utvare političnih utopij. V teh utvarah je bila vsaj začasno najmočnejša marksistična ideja, ki je koreninila v razredno zavedni preusmeritvi hegelijanskega mišljenja. Temeljiti poznavalci nastajanja tega duhovnega pokreta so opazali, da je skoro spontano na najrazličnejših krajih nastajala marksizmu nasprotna vera. Lahko bi jo imenovali dinamični tradicionalizem, neko duhovno nastrojenje, ki ožarja prazgodovino človeštva s svetostjo ter iz te preteklosti izbira sile in osebe, kolikor so sposobne postati predmet oboževanja. V takem malikovalstvu dobiva pojmovanje o sakralnem bistvu človeka nekako liturgično obliko. Zastopniki dinamičnega tradicionalizma so gledali v katoliški Cerkvi eno od takih velikih sil med mnogimi drugimi. Ali ni imela discipline, kot je ugotovil Charles Mourras? In ali ni podedovala lepote v vseh otenkih, od trpke resnosti Clunyja pa do bujne razcvetlosti sv. Petra?

Nevarnosti tega sveta za Cerkev

Tradicionalizem je mamil mnoge katoličane. Za pravoslavnega duha je bil res večja nevarnost kot poprej vse prevevajoči liberalizem. Ta je nedvomno mnoge ljudi uveril, da je krščanski nauk zastarel in da ga je mogoče napraviti porabnega le na ta način, da se več ali manj tankočutno prilagodi spoznanjem modernega naravoslovja in filozofije. Dinamični tradicionalizem pa je spremenil Gospodovo Cerkev v lepo in predvsem zgodovinsko ustanovo, ki ji je pripadala vloga, da vzvišeni božji značaj nekega namišljenega onstranstva prenese na politiko tostranske oblasti. Oblačila prelatov so se lepo prilegala razkošnim državnim prireditvam. Zato jih ni bilo malo, ki so bili mnenja, da je mogoče deliti blagoslov s kadihom in skrbno izbranimi gregorijanskimi hvalnicami tudi narodnim socialistom in fašistom, če je pri teh veličastnih nastopih posebno mesto cdka-

xano tudi duhovščini. Mimogrede naj omenimo, da danes nihče ne ve, ali je Stalinova Rusija zapadla marksizmu ali dinamičnemu tradicionalizmu. Kdo bi mogel povedati, v kakšno krivoverstvo bi bil zašel Stalin, če bi bil nastopal v državnih oblačilih Ivana Groznega?

Pomen in delo zadnjih papežev

Cela vrsta papežev, morda najbolj pomembnih v dolgem razdobju Cerkve, je sprejela to izzivanje in nanj odgovarjala. Modri aristokratski Leon XIII. je videl potrebo, da delavcem dokaže, da ne žive v krščanski kulturi, če jih ta kultura obsoja na večno suženjstvo. Njegov naslednik, papež Pij X., je zapustil svetu prepričanje, da je Cerkev služabnica miru. Benedikt XV. je od katolikov v vesti zahteval, da podpirajo mednarodni red. Leta 1922 je zavladal krepki papež Pij XI., ki se je odlikoval v vseobčih interesih in simpatijah. Dočim je sv. stolica v Rimu skozi dolga stoletja imela na sebi poteze rimskega provincializma, je neumorno vodstvo tega učenega in v hribolastvu izkušenega Italijana dalo Cerkvi nov znak sodobnosti in svetovljanstva. Vatikan je zaključil stari spor z italijansko državo, čeprav je s tem prišel v nevarnost, da bo vzbujal videz, da soglaša z diktatorjem Mussolinijem. Oskrbel si je radijsko oddajno postajo, uvedel ameriški knjižničarski sistem in ustanovil znanstveno akademijo. S spretno in spravljivo diplomatsko delavnostjo so bile sklenjene pogodbe z novimi državami v Evropi in doseženi odnosi med Cerkvijo in državo v mnogih prekomorskih deželah. S presenetljivimi novimi metodami se je doseglo sodelovanje laikov in duhovnikov pri delu za Cerkev. Velika okrožnica, ki je poudarila načela, obsežena v moralnih naukih katoliškega izročila, je priporočala socialne reforme. Vse te stvari je naslednji papež Pij XII. ohranjal in gojil.

K splošni tragediji našega časa spada tudi to, da so marsikaj, kar se je pričelo s tako polnim obetom, pogoltnile strahotne prekucije, ki so, izhajajoč iz Evrope, za nekaj časa grozile, da bodo popolnoma omajale osnove človeške družbe. Z Adolfom Hitlerjem je nastopil demagoški človek volje, ki je krivi veri dinamičnega tradicionalizma dal najbolj drastično in grozljivo formulacijo. Med tem je skoro v vsaki drugi deželi postal marksizem evangelij izobražencev, ki so se odtujili veri. Po teh ljudeh so se nato usmerile skupine delavskega prebivalstva, čeprav ne vedno z navdušenjem.

Papež Pij XII. je kmalu po prevzemu vlade čutil, da se nad Evropo pripravlja velik in uničevalen vihar. Zato se je tako krepko zavzel za razvoj Cerkve v drugih delih sveta vključno Afrike in Azije. Storil je vse, da bi katastrofo omilil ter se zoperstavil razširjajoči se krivi veri. V mnogih primerih so bili tudi mnogi katoličani tako inficirani, da — kot n. pr. pri Action Française — niti cerkveni knezi niso hoteli z njim soglašati.

Kljub vsemu načelno nasprotovanje

V vzhodni Evropi je bilo za polčžaj Cerkve predvsem to značilno, da ni mogla priti z boljševiško vlado do nekega modus vivendi. Ni mogoče podajati dolge zgodovine prizadevanj, da bi se doseglo kako pogodbeno urejeno sožitje, vendar naj omenim, da je do poletja 1924 na željo vlade v Rusiji delovala papeška komisija za pomoč, ki je desetstičem oskrbela živila, obleko in zdravila. A tudi medtem ko se je opravljalo to delo ljubeznj do bližnjega, so bili duhovniki in škofje obsojeni in usmrčeni, cerkve oplenjene in zaprte in mnogi verniki poslani v pregnanstvo. Boljševiki so stali na stališču, da so vsi duhovniki, ki

priznavajo Rim, njihovi sovražniki, dokler ne bo Vatikan njihovega režima priznal za postavno uvedeno vlado. Na drugi strani so ruski emigranti energično zahtevali, da do tega priznanja ne sme priti. Zastopniki pravoslavne Cerkve so celo napadali papeško komisijo za pomoč z utemeljevanjem, da so njihovi voditelji v resnici prozeliti. Kljub tem težavam je poskušal Vatikan svojo pomoč tako dolgo nadaljevati in vsak količnik možen vpliv uveljavljati, da bi reševal preganjane duhovnike in škofe. Končno so opustili osamljeni preostanki rimskih katoličanov v Rusiji vsako upanje, da bi jim mogel Rim pomagati.

Dežele zahodno od Rusije, večinoma organizirane v novih državah, Cerkvi niso delale tako velikih ovir. Kljub temu so bile razmere dokaj nejasne. V ČSR so se n. pr. zvezali uporni nacionalisti z antiklerikalci, da bi v okviru katoliške duhovščine osnovali večjo skupino, ki bi od Cerkve zahtevala ne samo prekinitve vsake zveze s Habsburžani, ampak bi stremela tudi za tem, da bi reformirala cerkveni ustroj in odstranila vsako nasilje, med drugim tudi celibat. Razkol in njemu sledeče izobčenje te skupine je imelo za posledico ojačenje zveste večine, Katoličani so postali v celoti odločnejši. Do leta 1925 se je razburjenje poglobilo. Odnosi med Cerkvijo in državo so dobili trdno podlago. V drugih deželah je bil razvoj podoben, čeprav ne tako viharen in neokusen.

Cerkveni vpliv v vzhodni Evropi je bil zelo velik

Če bi poskušali vpliv vere na umetnost, glasbo in stavbarstvo v današnji Ameriki oceniti, bi ga najlaže primerjali otoku v veletoku modernega življenja. To je v deželah vzhodne Evrope čisto drugače. Če si predočimo neprestana in mnogovrstna prizadevanja Cerkve v teh deželah, prizadevanja, ki so šla vsa za tem, da bi oblikovala narod in da bi zadovoljila njegove telesne in duhovne potrebe, potem imamo tu opravka z veletokom samim. Tisk je bil n. pr. v vseh posameznih izdajah od dnevnika do mesečnika, kolikor je bil v okviru katoličanov, na Poljskem, Ogrskem in ČSR, mogočno sredstvo za vzgojo javnega mnenja. Na drugi strani so bile bolnice, domovi, šole in otroški vrtci—večinoma so jih oskrbovali samostani—v mnogih deželah edine tovrstne ustanove. Zaradi tega je bil komunistični napad na to mnogovrstno delovanje katoličanov usmerjen ne samo zoper njihovo vero, ampak tudi zoper njihovo delo. Ta napad se gotovo ne bi bil posrečil, če bi njihovih voditeljev ne bile varovale številne ruske strojnice. Tu je bil vdor, ki je v mnogočem sličil prejšnjim vdorom iz Vzhoda, zaradi katerih so morale te dežele ne enkrat, ampak večkrat trpeti. Odgovorni možje v Vatikanu, ki so se ukvarjali z dnevnimi poročili o razvoju v vzhodni Evropi, so nedvomno morali misliti na tiste čase, ko so nekoč Turki in Tataři podobno napadali mesta v krščanski Evropi.

Protestanti in pravoslavje

Poglejmo še čisto na kratko, kako se je protestantsko ekumensko gibanje trudilo za zedinjenje z rusko pravoslavno cerkvijo! Ta stremeljenja so deloma nastala zaradi tega, ker se za Leona XIII. ni posrečilo pripraviti tal za zedinjenje anglikanske cerkve z Rimom. Kot znano, se poskusi zato niso posrečili, ker je Rim odločil, da anglikanski cerkvi ni mogoče priznati veljavnosti duhovniških posvečenj. Po drugi strani so pa imele protestantske cerkve v vzhodni Evropi pogosto občutek, da je položaj ruskega pravoslavja nasproti državi prej združljiv z izročilom protestantizma kot katolicizma. Luteranci n. pr. se niso pomišljali svojo cerkev istovetiti s politično silo. Toda njihova vera, da so kraljestvo božje

in države tega sveta nekaj povsem različnega, je vodila tudi do spoznanja, da more cerkev prevzeti odgovornost za odobravanje ali obsojanje državnih ukrepov le tedaj, če politična oblast ne napada нравnosti in verskih resnic, ki so vložene v Jezusovem nauku. Tako se je en del nemške luteranske cerkve junaško zoperstavljala narodnemu socializmu, ker je Hitler načelno zavračal osnovne nauke, kot n. pr. veljavnost krščanskega krsta, če ga je podelila oseba judovskega pokolenja.

Protestantom ni bilo všeč, če so katoličani snovali organizacije s političnimi in socialnimi cilji. Ta tendenca je v Nemčiji vodila do ustanovitve centra in to na podlagi prizadevanj, ki so segala v leto 1840. Stališče protestantov ni bilo samo odsev oportunistične reakcije, čeprav je bilo včasih vmes tudi nekaj tekmovanja. Medtem ko so mnogi zvesti protestanti s stranko centra sodelovali in pri volitvah celo zanjo glasovali — kakor tudi del Judov — je večina in neredko celo upravičeno čutila, da delo v politični stranki Cerkev vodi na področja, v katerih se verski nauk na ljubo politični smotrnosti kompromitira. Ta nevednost se je še poglobila, ko je Karl Barth s svojimi prijatelji zasnoval novo ortodoksno bogoslovje, čigar vpliv se je razširil preko mej Nemčije po vsej vzhodni Evropi med kalvinisti in luteranci. Kako je ta kritični duh vplival na katoliško prakso, tu ne moremo preiskovati. Vsekakor naj omenimo, da je Rim pod papežem Pijem XI. dalj časa premišljal, ali naj potegne vernike iz vseh organizacij s političnimi in socialnimi cilji. V zameno naj bi se osnovale skupine, ki bi nosile splošno ime Katoliška akcija. V Nemčiji so katoličani po drugi svetovni vojni rajši osnovali medkonfesionalno stranko — krščansko demokratsko unijo (CDU) — in niso več oživili prejšnjega centra, ki se je pojavljal tu in tam le še kot manjšinsko gibanje.

Če bi se dalo, bi z Vzhodom radi sodelovali

Na vsak način so gledali široki krogi duhovnikov in laikov z globokim, čeprav nekoliko bridko občutenim spoštovanjem na strnjenost ruske Cerkve, posebno v primeru, kjer je bilo hrepenenje po zedinjenju kristjanov utemeljeno in iskreno. Kljub številnim prizadevanjem je prav malo kazalo na dokončno izmirjenje s sv. stolico, ki bi izbrisalo ločeno preteklost. Na drugi strani so imeli evropski bogoslovci, ki so vezani bolj na izročilo, vtis, da je „socialno krščanstvo“, s katerim je ameriški protestantizem neločljivo povezan, zelo plehko in sorazmerno posvetno. Ostalo je upanje, da bi se v povezavi s pravoslavnim Vzhodom moglo ustanoviti novo krščansko občestvo, ki bi segalo preko narodnostnih mej. Pridno so prebirali spise ruskih izseljencev. Avtorji so kazali toliko nadarjenosti, razumevanja in dostikrat genialnosti, da so imeli velik vpliv. Ni dvoma, da bi bili srednja in vzhodna Evropa postal; Rusom zelo prijazni, če bi bil Stalin po zmagi 1945 ubral pot spravljive politike in priznal pravi verski in socialni mir. Reakcija protestantskih ločin bi bila posebno odkritosrčna.

Upanje na tako politiko je bilo nekaj časa tako živo kot mesijanski sen in je le nerado zamrlo. Pastor Martin Niemöller je bil morda njegov najbolj zgovoren zastopnik, a bili so še mnogi drugi. Če si teh stvari ne stavimo pred oči, ni mogoče povsem razumeti položaja, ki se je pozneje razvil. Le s težavo se je Evropa odločila, da se podredi duhovnemu in kulturnemu vodstvu ZDA. Ta trezna misel bi utegnila postati kdaj zelo zdravilna.

(Se bo nadaljevalo)

DANES MENI, JUTRI TEBI

(V spomin rajnim sobratom)

RAJNI ŽUPNIK ANTON SELAN

12. junija 1958 je rajni župnik Anton Selan poslal v Adrogué za ime-nik slovenskih duhovnikov in redovni-kov v zamejstvu in izseljenstvu ozi-ro-ma zdomstvu nekaj prav kratkih po-datkov o sebi z opombo: „G. Pokorn, ki je izdal po raznih zapiskih najstarejši šematizem za Ljubljano menda za leto 1788., je zapisal, da so dekani sami o sebi le malo pisali, in dostavi: '...menda iz ponižnosti.'“ Menda iz ponižnosti je tudi on samo to povedal, da se je rodil 30. marca 1891 v Dobrunji — dru-gi pravijo Dobrunje — vasi pri Ljub-ljani, ki spada pod župnijo Sostro. Po-ve, da je bil posvečen v Ljubljani 22. junija 1915. Omenja, da je bil od 1. no-vembra 1924 župnik v Svibnem nad Radečami pri Zidanem mostu, od koder so ga leta 1941 Nemci pregnali. Pravi, da je leta 1945 čez Koroško prišel v Treviso, od tam pa v Fermo, Servigliano, Senigallia in končno leta 1946 v Rim.

V svojem življenju sem ga prvič vi-del in slišal na nedeljo Dobrega pa-stirja, to je drugo nedeljo po veliki noči, leta 1921, ko je kot vrhniški ka-PLAN po smrti župnika Jožefa Pristova prišel tisto nedeljo iz Vrhnike v Hor-julj pridigat, spovedovat in maševat. Vse je presenetil s svojo pridigo.

Ko sem bil po novi maši od leta 1935 do 1939 kaplan v Sostrem pri Ljubljani, je nekoč kot župnik v Svib-nem obiskal svoje domače, pa se je zvečer oglasil tudi v župnišču v So-strem. Spremljal sem ga ob prijetnem razgovoru proti domu. Všeč mi je bil njegov veđer in zgovoren značaj.

Ko so ga Nemci leta 1941 zaprli in pregnali, se mu je posrečilo priti domov v Dobrunje, kjer je živel na trdnem kmečkem domu nekaj njegovih sester. Njegovega brata Matija Selana, žup-nijskega upravitelja v Gozdu nad Kam-nikom, so menda Nemci pustili na mi-

ru. Pokojni župnik Anton je med dru-go svetovno vojno dlje časa maševal v znameniti dobrunjski podružnični cerkvi sv. Urha, znani zaradi domobran-skih borb s partizani. Ker je bila po-družnična cerkev zelo bogata, je po-skrbel zanjo zelo veliko cerkvenih pa-ramentov. V tem času se nisem nikoli srečal z njim, pač pa sem ga neki dan — moralo je biti že leta 1947 — obi-skal v opatiji sv. Pavla v Rimu zunaj mestnega obzidja. Tja so ga benedik-tinci sprejeli leta 1946, ko so več slo-venskih duhovnikov pregnali iz tabori-šča. Benediktinci so ga potem vsa le-ta obdržali pri sebi kot čebelarja. Obi-ska je bil vesel. Postregel mi je s kru-hom, sadjem in orehi.

27. aprila 1956 mi je pisal iz Rima precej dolgo pismo, v katerem obrav-navava nekaj liturgičnih zanimivosti — vidi se, da je imel precej čuta za zgo-dovinske in liturgične zadeve — skle-pa pa pismo s temi besedami: „Odl-i-čen monsenjor mi je rekel, da bo kmalu preobrat glede komunizma, naj opo-zorim naše gospode, da se za to pripra-vijo. Torej upajmo, zaupajmo, molimo! Naj Bog prikrajša dni našega izgnan-stva, begunstva, dni sužnosti našega naroda in drugih narodov!“

Kot dober slovenski duhovnik je hodil po križevem potu: dušno pastir-stvo med prvo svetovno vojno in po njej ni bilo prav lahko; bil je kaplan na Vrhniki in na Mirni in morda še kaki drugi župniji; v obsežni gorski župniji Svibno tudi ni bilo najbolj pri-jetno; prišla so leta pregnanstva, pre-ganjanja in begunstva; končno se ga je pa lotil rak; zdravil se je po raznih bolnišnicah, dokler ni 13. julija 1960 ves izčrpan izdihnil svoje lepe duše v bolnišnici San Filippo v Rimu. Doča-kal je 69 let in bil 45 let duhovnik. Vsi sobratje, zlasti duhovniki ljublj-an-ske škofije se ga spominjamo v svojih molitvah in pri presv. daritvi, on pa naj

na onem svetu prosi za svoj trpeči narod. Ž. F.

POKOJNI MSGR. FRANC MALALAN

12. novembra 1960 se je v bolnišnici v Trstu ločila s tega sveta duša vzornega slovenskega duhovnika msgra. Franca Malalana, župnika v Borštu.

Rodil se je na Opčinah 4. decembra 1891. Po ljudski šoli je obiskoval nemško gimnazijo kot gojenec škofijskega konvikta pri Sv. Justu v Trstu. Po maturi je leta 1911 stopil v osrednje bogoslovno semenišče v Gorici. Duhovniški poklic mu je bil nekako prirojen že od naročja pobožne matere. Sam je pravil, da je ves čas šolanja vedno molil, da bi postal duhovnik. Pa je dodal, da bi spet postal duhovnik, če bi še enkrat začel s šolanjem. Mašniško posvečenje je prejel na god sv. apostolov Petra in Pavla leta 1915. Novo mašo pa je pel 3. julija 1915 v župnijski cerkvi na Opčinah.

Po novi maši je moral takoj v vojsko za vojaškega kaplana. Z vojakih in častniki je bil vedno in povsod duhovnik. Nikoli ni opustil molitve duhovnih dnevnic in premišljanja.

Po končani vojni je prišel za kaplana v tržaško bolnišnico. Tam je ostal do 3. julija 1920, ko je bil umeščen za župnika in dekana v Ospu.

V tej razsežni župniji je deloval kar 19 let: v župniji je bilo 7 cerkva, 4 šole in 5 pokopališč. Nešteto peti je moral napraviti, največ seveda peš. Med prvimi volitvami po prvi svetovni vojni je bil v Mačkovljah ustreljen v nogo. Fašisti so ga pred drugo svetovno vojno odvedli v konfinacijo v Parentro v Abruce. V Parentro so ga tamkajšnji verniki tako vzljubili, da so pred nekaj leti župljani po smrti svojega župnika poslali odposlance prositi g. župnika Malalana, naj bi prišel k njim v Parentro za župnika.

Leta 1941 se je vrnil iz konfinacije, toda krivice mu fašistična oblast ni poravnala in mu ni dovolila povratka v Osp. Tržaški škof ga je zato 1. maja 1941 nastavil za župnika v Borštu. Že

od septembra leta 1941 je hodil pomagat g. Vranjacu v Ricmanje, kmalu pa je popolnoma prevzel upravljanje župnije.

Nobene dolžnosti ni zanemarjal ne v cerkvi ne v pisarni ne v šoli ne pri pouku zaročencev ne pri skrbi za uboge in bolne. Bil je odličen ljudski govornik in izvrsten pevec. Razumel je dušo svojega ljudstva kot malokdo in zato tudi z njim trpel.

V Borštu je zlasti s svojimi prihranki mnogo naredil za obnovo cerkve: nova streha na zvoniku, prelitje dveh zvonov in nakup novega zvona, nova ura, dve novi veži pri cerkvenih vratih, nov tabernakelj in naročitev novih cerkvenih orgel; teh pa ni več dočakal. Župljani iz Boršta posebej hvalijo njegovo poštenost in pravičnost: vse, kar je prejel kot miloščino ali kot dar za cerkev, je res uporabil za cerkvene potrebe. Ob koncu leta je vedno podal vernikom točen obračun dohodkov in stroškov med letom.

Še bolj pa je skrbel za notranjo obnovo in zveličanje duš. Vsako nedeljo in praznik je imel pri sv. maši lepe in dobre govore, popoldne pred blagoslovom pa razlago krščanskega nauka. Ko so mu zadnje čase noge opešale, je kar sede pred obhajilno mizo razlagal božje resnice. Vsak dan je zjutraj pred sv. mašo skoraj celo uro v cerkvi molil in čakal grešne duše.

Zanimivo je, da je zadnje čase mnogo mislil na smrt ter bil tako lepo pripravljen nanjo. Ko je bil pred štirimi leti misijon v Borštu, je dejal, da je to zadnji v njegovem življenju. V pridigah je ponovno omenjal svojo smrt; za novo leto 1960 je vernikom dejal, da je to zadnje njegovo novoletno voščilo; na velik petek je v pridigi zopet vernikom omenil, da jim zadnjikrat pridiga o Kristusovem trpljenju in smrti; ko je na vnebohod govoril prvoobhajanec, je potožil, da so to zadnji otroci, ki jih je pripravil na prvo sv. obhajilo; na praznik vseh svetnikov je v govoru o vernih dušah poudaril, da svojim ovčicam zadnjikrat pridiguje o

smrti in o pomoči ubogim dušam. Na zahvalno nedeljo, 6. novembra 1960, je spet naglasil, da svojim dragim vernikom zadnjikrat pridiguje, kar je bilo res. Opravil je še tri tihe maše, zadnja sv. maša z biljami pa je bila peta. Še tisti četrtek, 10. nov. 1960, ga je zadela delna možganska kap in mu vzela govor. Brž so ga spravili v tržaško bolnišnico, kjer je v soboto, 12. novembra 1960, zgodaj zjutraj, dvajset minut pred dvema izdihnil svojo dušo.

V ponedeljek, 14. novembra 1960, so prihiteli ljudje z vseh krajev tostran in onstran meje na pogreb. Saj ni bilo bližnje in daljne vasi, ki bi ne bila z dostojno udeležbo zastopana pri pogrebu. Prišli so ljudje iz Trsta, Gorice in Krasa. Duhovnikov je prišlo na pogreb okoli 50. Stolni prošt msgr. Salvadori je zastopal škofa in imel pogrebni govor, pogrebno sv. mašo je opravil openjski dekan msgr. Natal Silvani. Duhovniki so pelj Perossijev Requiem.

O rajnem g. monsinjoru in župniku pravijo, da je bil skromen v življenju, a duhovni velikan. Verni župljani zbirajo darove za dostojen spomenik. Najlepši spomin pa je zapustil s svojim duhovniškim zgledom. Nekdo je zapisal o njem: „Umril je z njim duhovnik, kot je malo takih, in mož, ki jih danes skoro ne dobimo nikjer več. Zato pa nas je njegova smrt toliko bolj prizadela. Naj uživa mir v domači zemlji kot sin, ki je je bil vreden.“ (Pr. KG, 17. nov. 1960, str. 2; KG, 1. dec. 1960, str. 4; KG, 15. dec., str. 4).

Ž. F.

POKOJNI NUNSKI KATEHET IN KAPLAN MATEJ VILFAN

Na prvo adventno nedeljo, 27. novembra 1960 je Gospod Jezus Kristus poklical k sebi svojega tihega in pridnega duhovnika Mateja Vilfana.

Na svet je prišel v Stari Loki pri Škofji Loki 9. septembra 1889. Srednjo šolo je od leta 1901 do 1909 študiral v Kranju. V jeseni leta 1909 je stopil v ljubljansko semenišče. Mašniško posvečenje je prejel 14. julija 1913.

Po značaju je bil zelo natančen. O svoji duhovniški službi v domovini je zapisal tele podatke: od 1. septembra 1913 do 31. oktobra 1914 v Cerknici; od 1. novembra 1914 do 30. avgusta 1915 v Škofji Loki; od 1. septembra 1915 do 5. maja 1945 katehet vnanje šole pri Uršulinkah v Ljubljani. Skoraj trideset let je torej na uršulinski šoli v Ljubljani skrbno vzgajal dekliško mladež. Obenem je vneto vodil številno Marijino družbo za dekleta pri Uršulinkah.

5. maja 1945 je odšel iz Ljubljane na Koroško, od tam pa v Treviso v Italijo. Nekaj časa je bil v taboriščih v Servigliano in v Senigallia, dokler ga niso z več drugimi duhovniki izgnali iz taborišča. Nekaj časa se je pomudil v Rimu. Potem pa je bil po zaslugi g. duh. svetnika Alojzija Košmerlja sprejet v tridentinsko nadškofijo ter bil — kakor sam pravi — 28. novembra dododeljen v službeno pomoč v Seeni pri Meranu. Tu je zopet tiho in skromno ob prav pičlih dohodkih živel, pa rad dušnopastirsko deloval. S slovenskim ljudstvom je ostal povezan in bil naročen na številne slovenske časopise in revije. 27. novembra 1960, na prvo adventno nedeljo, so ga našli zjutraj v postelji od kapi zadetega. Prejel je odvezo, sv. maziljenje in papežev blagoslov, dopoldne ob 11 pa je izdihnil svojo dušo. Za svoje lepo duhovniško življenje in tiho delo, o katerem so v življenju malo govorili, je gotovo prejel veliko plačilo. Ob obilni udeležbi ljudstva so ga pokopali 30. novembra 1960. Na pogreb je prišlo nad 30 duhovnikov, med katerimi je bilo sedem slovenskih sobratov. Med pogrebelci je bil tudi g. dr. Ignacij Lenček, profesor v izseljenskem semenišču v Adroguéju, ki je tiste dni obiskoval svoje znanca in prijatelje po Tirolskem.

Ž. F.

POKOJNI ŽUPNIK FRANČ KOLENC

Dne 13. januarja je v bolnišnici „Salaberry“ umrl po daljšem bolehanju gospod Franc Kolenc, upnik v Hi-

njah. Pokopali smo ga 14. januarja po pogrebni sv. maši v župni cerkvi sv. Vincencija na pokopališču Flores v Buenos Airesu.

Gospod župnik Franc Kolenc je zagledal luč sveta v Idriji 27. marca 1898. Tam je obiskoval realko, na kateri je tedaj poučeval verouk dr. Andrej Snoj, sedaj bogoslovni profesor, častni kanonik in prelat v Ljubljani. Imel je velik vpliv na dijake. Župnik Kolenc sam je pripovedoval, da mu je gospod profesor Snoj sam zbudil v srcu hrepenenje po duhovniškem poklicu. Po končani maturi na realki v Idriji je stopil v ljubljansko bogoslovje. Duhovnik je postal 18. julija 1920.

Kaplansko slubo je opravljal v Borovnici, Sodražici, Sori in Dobrniču, potem pa je postal upnik v Hinjah pri Žužemberku na Dolenjskem.

Župniku Kolencu je bilo dovolj to, da je duhovnik. Zato ni nikoli silil v ospredje in iskal še kake druge časti. Duhovniško službo je vedno vestno opravljal in se pri tem držal navodil cerkvenih predstojnikov, predpisov cerkvenega prava in načel moralke, ki jih je dobro poznal.

Rajni župnik Kolenc je imel več zelo lepih lastnosti. Ena izmed njih je bila tudi ta, da je znal vedno biti skromen in z malim zadovoljen. Zato je mirno, brez godrnjanja prenašal pomanjkanje in revščino v begunstvu v Avstriji. S skromnim zaslužkom, ki ga je imel, potem ko je prišel v Argentino, je podpiral tudi naš tisk, naše izseljenske ustanove in z večjimi darovi naše semenišče. Ko je že živel samo od darov za maše, je izjavil sobratu, da je zadovoljen s tem, kar ima, in da več ne potrebuje. V boleznih je izgubil še te dohodke, pa ni tožil. Zaupal je v božjo Previdnost in mirno prenašal revščino.

Četudi je rajni župnik malo govoril, je zelo cenil in ljubil duhovniško družbo. Bil je dober prijatelj in zelo gostoljuben. Kadar je duhovnik potrkal na vrata njegovega župnišča v Hinjah, ga je z iskrenim veseljem in z odprtimi rokami sprejel ter ga, kolikor je naj-

bolje mogel, pogostil. V družbi je raje poslušal, ko govoril. V razgovor pa je posegel tedaj, kadar je bilo treba resnico ločiti od zmote, pravico od krivice, ali braniti Cerkev in čast duhovnikov. Tedaj se je navadno tudi razvnel.

Gospod župnik Kolenc je bil vedno zaveden Slovenec. Ljubil je naš izseljenski tisk. Dokler je mogel, je vsega zelo pazljivo prebral. Skrbno je tudi zasledoval vsa važna vprašanja našega izseljenskega življenja. Da bi poglobljal v naših izseljencih versko in narodno zavest, je rad obiskoval slovenske družine in jim dajal važna navodila za življenje v tujini. Te družine ga bodo gotovo pogrešale.

Ljudje tako radi tožimo nad težavami in križi življenja. Rajni župnik Kolenc je imel ves čas svojega duhovniškega življenja zelo mučno, neozdravljivo bolezen. Toda nikoli ni tožil nad njo. Prenašal jo je tako, kakor bi je ne imel. O njej niti govoriti ni maral. Več ko 40 let ga je ta bolezen spremljala in mučila, pa ni nikoli strla njegovega duha in njegovega upanja. Vedel je, da mu je ta križ poslal Gospod. Zato ga je vdano in potrpežljivo do zadnje ure nosil za njim.

Omenim naj še en žalosten dogodek iz njegovega življenja, ki je morda z največjo bridkostjo napolnjeval njegovo duhovniško srce. Doživel je namreč, da so mu komunisti požgali cerkev in župnišče, umorili kar dva kaplana in mnogo najboljših mož in fantov, žena in deklet. On sam pa je bil prisiljen zapustiti svoje vernike v največji žalosti in stiski. Pa tudi nad to svojo bridkostjo ni nikoli tožil. Mirno jo je prenašal in se z njo tudi poslovil s tega sveta.

Dne 13. januarja je Gospod župnika Kolenca — upamo, da dobro pripravljenga — poklical v večnost. Ves čas duhovniškega življenja je zvesto služil Gospodu. Zato mu je ob prihodu v večnost govoril: „Pridi, dobri in zvesti služabnik! Ker si bil zvest v malem, te bom čez veliko postavil. Pojdi v veselje svojega Gospoda!“

Gregor Mali

Novice od povesod

ARGENTINA

22. maja 1960, na nedeljo pred vnebohodom, smo Slovenci v Argentini doživeli pravo zmagoslavje slovenske pesmi in s tem narodne zavesti. G. ravnatelj Marko Bajuk je po dolgih letih prišel iz Mendoze s svojim pevskim zborom ter v Buenos Airesu priredil koncert slovenskih pesmi. Koncert je obsegal tri dele. V tretjem delu so nastopili pod spretnim vodstvom dirigenta ravnatelja Marka Bajuka združeni pevski zbori iz Mendoze, San Martína, Ramos Mejía, Lanúsa, San Justo ter slov. pevski zbor Gallus; vseh pevcev je bilo tako kar okoli 200. Poslušalo pa jih je 1000 udeležencev. 24. maja pa je slov. mendoški pevski zbor v manjši dvorani, ki je bila znova zasedena, zapel na koncertu dolgo vrsto slovanskih pesmi. Bog nam daj doživeti v zdomstvu še kaj tako lepega! (Podr. por. glej v Sv. Slov., 26. maja 1960, str. 2/3; prav tam, 2. jun. 1960, str. 2).

Slovenski narodni žalni dan protikomunističnih žrtev so Slovenci v Argentini preteklo leto obhajali na binkoštni praznik. G. Anton Orehar, direktor slov. dušnih pastirjev, je po spominski proslavi, ki se je začela ob 4 popoldne, opravil sv. mašo za vse slovenske žrtve brezbožnega komunizma (Pr. Sv. Slov., 9. jun. 1960, str. 2).

Slovenska šolska mladina, ki obiskuje slovenske šolske tečaje v Vélikem Buenos Airesu, je proslavila god sv. Alojzija, zavetnika kat. mladine, 19. junija 1960, na drugo nedeljo po binkoštih. G. Anton Orehar, direktor slov. dušnih pastirjev, je ob 4 popoldne maševal zanjo v župn. cerkvi v Ciudadeli, potem pa so dijaki škof. zavoda v Adroguéju slovenskim otrokom v župn. dvorani v Ciudadeli pripravili dve lutkovni predstavi.

Slov. mendoške družine so preteklo šolsko leto pošiljale v slov. šolski tečaj 50 otrok. Ti so se na god sv. Alojzija pripravljali s šestnedeljsko pobožnostjo v čast svojemu mladinskemu zaščitniku. Obenem pa so vseh šest tednov dan za dnem zbirali v tihoti molitve in majhne žrtve za slovensko mladino doma in v tujini, da bi jo Bog po priprošnji Marije Pomagaj obvaroval vsega hudega. 19. junija popoldne je bila zanje posebna prireditve, pri kateri so gledali razne slike, ki so jih jim pokazali z novim projekcijskim aparatom, katerega so prejeli v dar od p. Fortunata Zormanana OFM iz Lemonta. (Pr. Sv. Slov., 30. jun. 1960, str. 3.)

Domačo slov. procesijo presv. Rešnjega Telesa so Slovenci v Vél. Buenos Airesu imeli kar na dveh krajih: v Slovenski vasi v Lanúsu na praznik presv. Rešnjega Telesa, za vse Slovence pa na tretjo nedeljo po binkoštih v Don Boscovem zavodu v Ramos Mejía (Sv. Slov., 30. jun. 1960, str. 3).

Na praznik sv. apostolov Petra in Pavla leta 1960 so se slovenski duhovniki spet zbrali na svoj sestanek v Slov. hiši na Ramón Falcónu 4158 v Buenos Airesu. Duh. svetnik Alojzij Košmerlj je podal lepo duhovno in pastoralno misel: Duhovnik v razmerju do ljudstva (Glej OU, I. VII., šte. 6 (1960), str. 163/66). Potem pa so se razgovorili o razlogih za nadaljni obstoj slov. semenišča v Argentini in o pomoči za to ustanovo.

Dr. Branko Rozman, prefekt v škof. zavodu, je od 8. do 10. jul. 1960 vodil duh. vaje za slovenske moše in fante v Mendozi; udeležencev je bilo kar lepo število.

Zadnjo sredo v juliju leta 1960 je na duhovniškem sestanku v B. A., v Slov. hiši na Ramón Falcónu 4158 g. župnik Gregor Mali seznanil slov. du-

hovnike z glavnimi mislimi iz nagovorov sv. očeta Janeza XXIII. na rimski sinodi ob koncu januarja 1960; g. Škerbé Stanko pa je prebral izvorno poročilo o političnih, verskih in moralnih razmerah na slov. domači zemlji pod brezbožnim komunizmom.

Slov. dekleta KA so od 13. do 15. avg. bile na zaprtih duh. vajah v Ituzaingó v zavodu redovnic presv. Srca Jezusovega; prišlo je 26 deklet; duh. vaje je vodil sem. spiritual dr. Filip Žakelj.

14. avgusta 1960, na nedeljo pred velikim šmarnom, sta Fantovski in Dekliški Mladinski dom pripravila pestro proslavo 160-letnice milostne podo-be brezjanske Marije Pomagaj v dekl. salez. zavodu v ul. Yapeyú 134 v Buenos Airesu. Deloma pa se je proslava nadaljevala še na veliki šmaren ob novi maši slov. salezijanca Martina Štuheca. Oba dneva so udeležencem delili posebne svetinje brezjanske Marije Pomagaj s slov. trakom.

Omenjeni salezijanski g. novomašnik Martin Štuhec je doma od Sv. Jurija ob Ščavnici. Novomašnik je bogoslovne študije končal že leta 1959, pa zaradi slabega zdravja ni prejel takrat mašniškega posvečenja. Moronski škof msgr. Mihael Raspanti, ki je salezijanec, ga je posvetil pri večerni sv. maši v salezijanski župnijski cerkvi Marije Pomočnice poleg Don Boskovega zavoda v Ramos Mejía. Škofu sta stregla salezijanca gg. Janko Mernik in Jože Peterlin. Navzoči so bili salezijanski predstojniki s svojim inspektorjem ter mnogo slovenskih rojakov, med katerimi je bil tudi salezijanec g. Janez Lužovec kot novomašnikov sošolec. Novo mašo pa je pel na veliki šmaren v isti Marijini cerkvi, kjer je prejel mašniško posvečenje. Pridigal mu je njegov rojak salezijanec g. Jan-ko Mernik (Pr. bolj obširno poročilo v Sv. Slov., 4. avg. 1960, str. 3; 18. avg. 1960, str. 3; 25. avg. 1960, str.3).

Slov. mendoški verniki so tretjo nedeljo v juliju 1960 slavili sveta slovanska brata in obhajali vzhodni dan.

Že v soboto zvečer so kresovali v čast sv. Cirilu in Metodu, v nedeljo pa so slovenski verniki napolnili kapelo pri sestrah frančiškankah, kjer imajo ob nedeljah in praznikih redno službo božjo; tokrat pa je dr. Pavel Krajnik opravil sv. mašo po vzhodnem obredu v starocerkvenem jeziku ob spremstvu ukrajinskega duhovnika Bazilija Wynczuka. Mendoški slov. pevski zbor pa je med presv. daritvijo pod vodstvom g. ravnatelja Marka Bajuka prepeval obredne pesmi oz. besedilo v liturgičnem staroslovenskem jeziku. Poročilo upravičeno trdi: „Bil je to brez dvoma dogodek, ki ga moramo šteti med najlepše in najpomembnejše v kroniki slovenskega življenja v Mendozi.“ Med popoldansko prireditvijo, ki je imela tri dele, pa je dr. Pavel Krajnik orisal sodobno razmerje med kat. Cerkvijo in pravoslavjem ter o možnostih ter težavah medsebojnega zblizanja (Pr. Sv. Slov., 11. avg. 1960, str.3).

Slovensko semenišče in škofov zavod pa sta preteklo leto praznovala vzhodni dan na god sv. Roze iz Lime. Dr. Pavel Krajnik je opravil presv. daritev po vzhodnem obredu; pri sveti liturgiji je sodeloval domači pevski zbor. Prvič so se vzhodne liturgije udeležili tudi kleriki redovniške družbe duhovnikov presv. Srca Jezusovega iz Betharama, ki so dobri sosede slov. izs. semenišča. Gojenci škofovega zavoda, maši bogoslovci in navzoči red. kleriki so med sv. liturgijo prejeli sv. obhajilo po vzhodnem obredu pod obema podobama. Dr. Pavel Krajnik je potem imel podobno predavanje o zblizavanju med kat. Cerkvijo in pravoslavnimi kakor v Mendozi.

Slovenci v Argentini vsako leto redno na drugo nedeljo v maju romajo v Luján, navadno pa na nedeljo po velikem šmarnu okoli praznika brez. Marijinega Srca gredo kot romarji tudi v Lurdes pri Buenos Airesu. Lansko romanje, ki se je vršilo 20. avg. 1960, je bilo posvečeno pripravi na veliki misijon v Vél. Buenos Airesu. Romarjev

je bilo kar dosti, le mladino so pogrešali.

Na duhovniškem sestanku v Buenos Airesu v Slov. hiši na Ramón Falcónu 4158 zadnje sredo meseca avgusta 1960 je g. Jože Jurak obravnaval kot duhovno misel: Sancta sancte tractanda (objavljena bo v OU), g. Jože Rant pa je podal važen prerez verskih in nravnih razmer v ogromnem Buenos Airesu in bližnji okolici. Ob predavanju se je razvil razgovor o velikem misijonu. G. Guštin Jože je pa poročal o pripravah na misijon.

3. julija 1960, na četrto nedeljo po binkošti, pred praznikom slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda, je dr. Pavel Krajnik v Ramos Mejia v župnijski cerkvi karm. Matere božje, kjer imajo Slovenci vsako nedeljo in praznik sv. mašo in včasih tudi druge pobožnosti, opravil za slovenske vernike sv. liturgijo po vzhodnem obredu, ruski cerkv. pevski zbor pa je lepo prepeval. Med sv. mašo je dr. P. Krajnik lepo pridigal o sv. Cirilu in Metodu ter o vprašanju cerkvene edinosti. Zunanaj cerkve so slovenski verniki kupovali Zbornik „Kraljestvo božje“ za l. 1960 (Pr. Dž, sept. 1960, str. 570/80).

Najprej je pok. svetnik Karel škulj skrbel kot dušni pastir za Slovence v San Martinu in okolici; za njim se je veliko trudil g. dr. Lojze Starc, pred nekaj časom pa je to odgovornost prevzel g. Jože Jurak.

4. septembra 1960 se je vršil že osmi socialni dan v Argentini. Še rajni prof. dr. Ivan Ahčin je izbral in predlagal program za ta soc. dan: „Več socialne pravičnosti in ljubezni!“ G. Anton Orehar, direktor slov. dušnih pastirjev, je maševal in pridigal, g. Jože Rant pa je obravnaval vprašanje: Pravičnost in socialna pravičnost (predavanje je že začelo izhajati v Družabni pravdi); prav zelo aktualno predavanje pa je imel tudi g. prof. Alojzij Geržinič o družabnem pomenu medsebojne ljubezni. Predavanje je objavilo Duhovno življenje. (Pr. Sv. Slov., 8. sept. 1960, str. 2). Tudi šest resolu-

cij je za nas duhovnike upoštevanja vrednih.

Mladinski odsek Društva Slovencev je 18. sept. 1960 priredil Slomškovo proslavo. Ob štirih popoldne je g. Anton Orehar maševal v ciudadelski župnijski cerkvi. V pridigi med mašo je slov. mladini naslikal Slomška kot vzornega dečka, dijaka, bogoslovca, duhovnika, škofa ter ljubitelja svojega naroda in vnetega pospeševalca slovenskega jezika in slovenske knjige. Po sv. maši so isti igralci kot že prej v Mladinskem domu v zavodu Don Bosco v Ramos Mejia znova odigrali ljubko igro: Mašna strežnika iz Santarema (Sv. Slov., 22. sept. 1960, str. 3).

Slovenski lazaristi so zadnje septembrsko nedeljo (25. sept. 1960) za slovenske vernike v Slovenski vasi v Lanúsu pripravili v Slovenskem domu počastitev 300-letnice smrti sv. Vincencija Pavelskega, njihovega ustanovitelja (+ 27. sept. 1660), katerega so se to leto v vesoljni sv. Cerkvi spominjali. Novomašnik Bergant France iz Adroguéja je ob tej priložnosti naslikal za slov. lazariste v Lanúsu krasno podobo sv. Vincencija Pavelskega.

Na duhovniškem sestanku v Buenos Airesu, v Slov. hiši na Ramón Falcónu 4158. 28. sept. 1960 je g. Orehar Anton, direktor slov. dušnih pastirjev, imel predavanje: Duhovnik in delavec (predavanje bo objavljeno v OU), g. Štefan Tonkli pa je obravnaval zanimivo vprašanje o duhovnikovem odnosu do sveta in do njegovih naravnih duhovnih in tvarnih dobrin.

Zadnje dni septembra in prva dva tedna oktobra, ponekod pa še dlje, se je v Velikem Buenos Airesu vršil veliki misijon. Med več kot 2000 misijonarji so med argentinskimi verniki misijonarili tudi tile slovenski duhovniki: Smolič Anton, Ogrin Anton, Horn Jože in Rant Jože. Seveda so pri misijonu sodelovali tudi slovenski duhovniki, ki kot dušni pastirji delujejo na področju Velikega Buenos Airesa.

Narodnostnim skupinam izseljencev, tako tudi Slovincem, so njih dušni pastirji svetovali, naj se vsak v svojem bližnjem kraju udeležuje splošnega misijona, pripravo in kako sklepno pobožnost pa naj imajo narodnostne skupine zase. Za Slovence je bila taka sklepna pobožnost na praznik Kristusa Kralja v zvezi s spominsko svečanostjo v čast rajnemu škofu dr. G. Rožmanu. Vendar je bil za slov. vernike v župnijski cerkvi v San Justo poseben misijon s slov. pridigami; prav tako so slov. verniki, ki bivajo v bližini župn. cerkve bl. Device Marije s cveticami, kjer župnikuje g. Tone Škulj, prosili za svoj misijon. Mlad španski voditelj misijona za argentinske vernike na tej župniji je bil ves navdušen nad tako lepo udeležbo, obnašanjem, petjem in gorečnostjo slovenskih vernikov.

Za uspeh Vélikega misijona so organizirali tako imenovane „noches heróicas“, t. j. junaške noči; dobre duše so se vso noč vrstile v češčenju presv. Rešnjega Telesa za uspeh misijona.

Slov. semenišče in škofov zavod sta tudi molila in se žrtvovala za uspeh misijona, od 7. oktobra zvečer do 8. oktobra zjutraj pa so imeli svojo junaško noč: od 9 do 10 zvečer so vsi skupaj opravili uro molitve, potem pa so se duhovniki, bogoslovci in srednješolci uro za uro do jutranjih sv. maš vrstili in Jezusa v presv. Rešnjem Telesu prosili milosti za misijonarje in uboge grešnike. To je bila res lepa noč, ki je vse ganila.

28. sept. 1960 je v Lomas del Mirador v buenosaireški okolici odšel k Bogu po plačilo za svojo krščansko zvestobo Matevž Mader, brat g. Antona Modra, bivšega profesorja v škofovih zavodih v šent Vidu nad Ljubljano, sedaj pa župnika na Dobrovi pri Ljubljani. Bil je dolgo vrsto let župan v Dolu pri Ljubljani.

23. okt. 1960 je Slov. kat. ak. starešinstvo imelo v Slov. hiši na Ramón Falcónu 4158 v Buenos Airesu svoj študijski dan, posvečen slovenski mladini v Argentini. G. Anton Orehar, direk-

tor slov. dušnih pastirjev, je maševal in pridigal; dr. Alojzij Starc, ki ima mnogo opravka z vzgojo mladine, je predaval o težkem problemu slovenske mladine v argentinskem okolju. Njegove ugotovitve: slov. mladine od 6. do 30. leta — sinovi in hčere staršev, ki so prišli v Argentino po drugi svetovni vojni — je okoli 2000; od 6. do 12. leta jih je okoli 1000, od teh 1000 jih okoli 700 obiskuje slovenske šolske tečaje. Na teh tečajih poučuje okoli 30 vzgojiteljev: duhovnikov, ki poučujejo krščanski nauk, učiteljev in učiteljic. Med mladino od 12. do 30. leta imajo večino fantje, deklet je torej manj. Akademikov in akademičark je nad 50, srednješolcev je okrog 60, prav toliko približno srednješolk. V vseh tukajšnjih slov. organizacijah je včlanjenih okrog 370 fantov in deklet. Za to mladino se je treba z največjo skrbnostjo zavzeti: najvažnejša je versko-nravna vzgoja, potem pa narodna zavest. Ob koncu je poudaril: Naravna pot za našo mladino je: slovenska vzgoja v otroški dobi, nadaljevanje v slovenskih tečajih, prestop v slovenske mladinske organizacije in končno ustanovitev nove slovenske družine. Čimveč mladine je treba zajeti v slovenske organizacije. Zanj se morajo zavzeti vsi, zlasti pa slovenski izobraženci (Pr. Sv. Slov., 27. okt. 1960, str. 2).

Na duhovniškem sestanku meseca oktobra 1960 v Buenos Airesu v Slovenski hiši, v ulici Ramón Falcón 4158, je g. Stanko Skvarča obravnaval vprašanje o nedeljskem in prazničnem počitku, g. Albin Avguštin pa je poročal o svojih vtisih iz potovanja po Evropi.

G. Albin Avguštin je od 28. oktobra zvečer do 30. oktobra opoldne vodil kratke duhovne vaje za gojence škofovega zavoda v Adroguéju.

Nekaj tednov po svoji vrnitvi iz Evrope je g. Albin Avguštin postal župni upravitelj na fari sv. Rite iz Cascia v velikem kraju Boulogne v buenosaireški okolici. Na ogromni župniji ga čaka mnogo dela, pa kljub temu rad dela za Slovence v svoji okolici, zlasti v Carapachayu.

Praznik Kristusa Kralja, 30. oktobra 1960, so Slovenci iz Vél. Buenos Airesa posvetili spomenu rajnega ljublj. škofa dr. Gregorija Rožmana. Zlepa še ni bilo na kaki proslavi toliko Slovencev kakor ta dan pri popoldanski sv. maši za rajnega škofa v zavodski kapeli dekliškega vzgojnega zavoda, ki ga vodi Hčere Marije Pomočnice in nato v zavodski dvorani. Sv. mašo je opravil g. Anton Orehar, direktor slovdušnih pastirjev; pri pridigi je naslikal škofovo duhovno podobo in opozarjal zlasti na škofove nauke prav slovenskim izseljencem. Za vnanjo proslavo je g. župnik Gregor Mali pripravil zbornorecitacijo, v kateri je lepo povezal izškofovih spisov in dejanj njegove nauke slovenski mladini, g. Miloš Stare je v več kot polurnem govoru res temeljito orisal dobo, v kateri je moral rajni gospod škof tako odločno braniti svoj narod in pravice Cerkve pred brezbožnim komunizmom; pevski zbor Gallus pa je prvič pel oratorij Irenej Friderik Baraga, ki ga je že leta 1954 na besedilo dr. Tineta Debeljaka uglasbil g. prof. Alojzij Geržinič; ker si je škof dr. Gregorij Rožman toliko prizadeval za Baragovo beatifikacijo, je bil tak oratorij za spominsko svečanost prav primeren; akademik Vital Ašič pa je v kasteljanščini navzočim argentinskim prijateljem v kratkem govoru razložil veliko pomembnost škofa dr. Gr. Rožmana ter njegovo delo v korist Cerkvi, resnici in slovenskemu narodu. (Pr. Sv. Slov., 3. nov. 1960, str. 2). Pomemben govor g. Miloša Stareta je v celoti objavila Svob. Slovenija pod naslovom „Škof dr. Rožman in njegova doba“ (Sv. Slov., 10. nov. 1960, str. 2/3) in ga vsem priporočamo v premislek.

G. Jožetu Rantu je 3. oktobra 1959 umrla zgladna mati, 26. okt. 1960 pa je za njo odšel v večnost še njegov oče.

Isti g. Jože Rant je 9. decembra 1960 postal doktor bogoslovja; naredil je vse doktorske izpite še na slov. izseljenski fakulteti v Adroguéju, le dok-

torske razprave ni mogel več braniti, ker je kongregacija za semenišča fakulteto 19. dec. 1959 ukinila; po posebnem posredovanju škofovega delegata p. Antona Prešerna, S. J., gen. asistenta, je določila ista kongregacija jezuitsko teološko fakulteto v San Miguelu (odsek teol. fak. v Villa Devoto), kjer naj konča z doktoratom; tam so mu priznali vse izpite, le doktorsko disertacijo je moral prevesti v kasteljanščino in jo na omenjeni fakulteti braniti. Naslov disertacije se v slovenščini glasi: „Pastoralni pogledi na poskus religijske sociologije slovenske emigracije v Argentini“. K uspehu mu čestitam. Drugi semester prejšnjega leta je v semenišču predaval cerkveno zgodovino, letos pa poučuje patrologijo. Ta dva predmeta je prej predaval rajni prof. dr. Ivan Ahčin.

Dr. Tine Debeljak je v Sv. Slov. 10. nov. 1960 objavil članek **Starši in mladinske organizacije**. Vreden je, da ga preuče tudi slovenski duhovniki v zamejstvu in zlasti izseljenstvu. V njem govori o potrebnosti včlanjanja slovd. mladine v slov. organizacije v tujini; ugotavlja: „Utonil bo, kdor ni pripet vsaj na eno slovensko društvo kot na rešilni pas!“ Upravičeno imenuje narodne izdajalce vse tiste, ki trgajo hoté slovensko mladino od slovenske skupnosti: „Kaj drugega je oddaljevati mladino od slovenskih šol, slovenske skupnosti, izolirati jo v tujem morju, kjer sleherni posameznik mora utoniti, ali ji celo namerno vcepljati omalovaževanje domovine in preziranje njenega junaškega odpora, vprašam: Kaj drugega je to kot izdajanje vsega, za kar smo se borili doma?“ (za vero in pravo narodnost).

Slovenski šolski tečaji na področju Veliškega Buenos Airesa se imenujejo po slovenskih zaslužnih možeh; med njimi so tudi šolski tečaji, ki se imenujejo po slovenskih škofih in duhovnikih; n. pr. šolski tečaj škofa Ireneja Friderika Barage, škofa Antona Martina Slomška, škofa dr. Antona Mah-

niča, nadškofa dr. Antona Bonaventura Jegliča, pesnika Simona Gregorčiča.

Na poslednjo nedeljo po binkošnih leta 1956 je rajni g. škof dr. Gregorij Rožman blagoslovil kapelo Marije Pomagaj in nove prostore v Slovenski hiši v Buenos Airesu na Ramón Falconu 4158. Odslej vsako leto obhajajo svoje žegnanje na poslednjo nedeljo po binkošnih. Tako so ga obhajali tudi preteklo leto 20. novembra. Dopoldne ob pol 10 je g. Anton Orehar, dir. slovenskih dušnih pastirjev maševal za dobrotnike Slovenske hiše, na popoldanski prireditvi pa so zopet nastopili otroci slovenskih šolskih tečajev iz Buenos Airesa, Ramos Mejía, San Justa, Morona, Hurlingham, San Martina in Slovenske vasi v Lanusu (Pr. Sv. Slov. 24. nov. 1960, str. 3).

20. nov. 1960, na poslednjo nedeljo po binkošnih, je msgr. dr. Aleksander Schell, škof koadjutor v Lomas de Zamora, g. Jožeta Škerbeca umestil za župnika na novi farj lujanske M. b.

V slovenskem semenišču v Adrogeju in v Škofovem zavodu so po tukajšnji navadi obhajali Marijin mesec od 7. nov. do 8. dec. 1960. Pred litanijami Matere božje so brali nove šmarnice: Marija slovenskega naroda ne bo zapustila, ki jih je sem. spiritual dr. Filip Žakelj napisal v spomin rajnega škofa dr. Gregorija Rožmana.

Tudi v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi v Lanusu so za slovenske vernike imeli šmarnice ves mesec pred praznikom Brezmadežne. Tudi tam so brali šmarnice v spomin škofa dr. Gregorija Rožmana.

Škofov zavod je doslej ob koncu leta kar doma priredil kako akademijo, igro ali kak drug nastop, 26. novembra 1960 zvečer pa je v Buenos Airesu prvič za slovensko javnost z vso skrbnostjo pripravil slovesno akademijo: pesmi, mogočno zorno recitacijo, telovadne točke, prizore mlajših, zadnje dejanje Gogoljevega Revizorja, krasne barvaste slike iz adrogeške ustanove.

G. dr. Branko Rozman se je s svojimi dijaki res močno potrudil, slovensko občinstvo pa je bilo izredno navdušeno. Star zavodar (tako se je v kritični oceni podpisal dr. Tine Debeljak) je zapisal: „Lepše propagande za te tukajšnje ‘škofove zavode’ pač še tak govor ne bi mogel podati, kakor jo je napravila s svojim mogočnim vtisom ta prva akademija.“ (Sv. Slov., 1. dec. 1960, str. 3).

Na prvo adventno nedeljo, 27. nov. 1960, je salezijanski novomašnik g. Daniel Vrečar, moravški rojak, v župnijski cerkvi Marije Pomočnice poleg zavoda Don Bosco v Ramos Mejía prvič opravil najsvetejšo skrivnost. Asistirala sta mu dva moravske rojaka: diakon Bergant Francé, adrogeški semeniščnik, ter Tine Vrečar, novomašnikov brat in klerik Mis. družbe. Pridigal mu je salezijanec g. Janko Mernik.

Dva dni po tako lepo uspeli akademiji, so gojenci škofovega zavoda s svojim prefektom dr. Brankotom Rozmanom šli na izlet k g. p. Jožetu Šuštarju S. J., ki tako goreče misijonari ob obrežju in po raznih otočkih v reki Parana in njenih kanalih. Tam pa je zaradi krča ali kapj in morda delne ne previdnosti utonil gojenec Marko Škulj. Čez dva dni so ga valovi vrgli na površje blizu kraja nesreče. 2. dec. popoldne so ga položili na pokopališču v San Martinu v isti grob, kjer počiva rajni duhovni svetnik Karel Škulj, njegov stari stric.

V Mendozji so slovenski, hrvaški, ukrajinski, poljski in madžarski izseljenci skupaj obhajali izseljensko nedeljo. Madžarski rojak Muellner predsednik arg. kat. misije za izseljence, je ob 5 popoldne maševal v zavodu Marije Pomočnice, potem pa je bila v dvorani istega zavoda izseljenska prireditev, h kateri so največ pripomogli mendoški Slovenci, zlasti s svojim pevskim zborom. (Sv. Slov., 28. dec. 1960).

Na prvo adventno nedeljo, 27. nov. 1960, je bilo v kapeli dominikank v Ramos Mejía, skupno prvo sv. obhajilo

slov. otrok iz Vel. Buenos Airesa. Prišli so iz šolskih tečajev iz Buenos Airesa, Ramos Mejía, San Justa, Moravia, Hurlingham, Transradia, San Martina, Berazateguija in iz San José pri Adroguéju. Vseh prvoobhajancev je bilo 69.

14. dec. 1960 je preteklo 20 let po smrti dr. Antona Korošca, voditelja slovenskega naroda. Lahko trdimo, da se ga nikjer niso tako lepo spomnili kot slovenski duhovniki in slovenski izseljenci v Argentini. Sv. Slovenija je tiste tedne pred obletnico objavila o njem več člankov: Dr. Miha Krek, Spušujmo svoje zaslužne može (Sv. Slov., 3. nov. 1960, str. 1); Imeli smo može... (Sv. Slov., 24. nov. 1960, str. 2); Ob 20-letnici smrti dr. Korošca (Sv. Slov. 1960, str. 1). — Na tretjo adventno nedeljo, 11. dec. 1960, pa je bilo na raznih krajih kar deset proslav, katerih se je udeležilo nad 2000 slov. izseljencev. Povsod so slovenski duhovniki opravili sv. mašo za pokojnega voditelja slov. naroda in se ga večinoma spomnili tudi v pridigi: v Slovenski hiši na Ramón Falconu 4158 v B. A. sta bili kar dve sv. maši: prvo je opravil g. župnik Gregor Mali, drugo pa g. Anton Orehar, direktor slov. dušnih pastirjev; v zavodu Don Bosco v Ramos Mejía ter v San Justu je maševal g. Janko Mernik; v Castelarju je opravil sv. mašo domač župnik Nikolaj E. Paura, v Morónu pa g. župnik Matija Lamovšek, v San Martinu g. Jože Jurak, tamkajšnji dušni pastir slov. vernikov, v Carapachayu g. župnik Albin Avguštin; tudi v Slovenski vasi v Lanusu je bila ob 11 dopoldne sv. maša za pokojnika v cerkvi Marije Kraljice; v Miramaru je daroval sv. mašo g. župnik Anton Žagar, v Mendoza pa slovenski dušni pastir g. Jože Horn. (Podrobno poročilo glej v Sv. Slov., 22. dec. 1960, str. 4/6). — Božična številka Sv. Slov. je objavila vrsto člankov o dr. Antonu Korošču: Dr. Tine Debeljak, Dr. Korošec — kulturni delavec; I. A., Dr. A. Korošec in slovensko go-

spodarstvo; Ruda Jurčec, Anton Korošec in Evropa; Jože Košiček, Dr. Korošec in njegova okolica; Dr. Vekoslav Kisovec, Spomin na dr. Korošca. — Tudi kasneje so bili objavljeni še naslednji članki: Marijan Marolt, Spomini na dr. Korošca (Sv. Slov. 29. dec. 1960, str. 2; Sv. Slov. 5. jan. 1961, str. 3/4); Zdravko Novak, Dr. Korošev shod v Polju leta 1938 (Sv. Slov., 29. dec. 1960, str. 3); dr. Miha Krek, Spominčice o dr. Korošču (Sv. Slov., 12. jan. 1960, str. 3/4; na ta prisrčen članek, kjer govori o dr. A. K. kot duhovniku, dobrotniku, ljudskem človeku in predstojniku, še posebej opozarjamo). — Dobršen del Zbornika-Koledarja Sv. Slovenije je prav tako posvečen dr. A. Korošču, pa o tem kratko poročamo drugod.

Na sveti dan dopoldne je tudi buenosaireški radio Excelsior počastil spomin dr. A. Korošca; o njem je govoril g. Miloš Stare v kasteljanškem jeziku. (Sv. Slov., 29. dec. 1960).

21. nov. 1960, na praznik Marijinega darovanja v templju, je p. Ciril Petelin O. C. videl Abrahama. Čestitamo!

Ob zaključku slov. šolskih tečajev v Vel. Buenos Airesu je v Sv. Slov. dne 15. dec. izšel poseben članek: Slovenski šolski tečaji, ki ugotavlja, da je bilo vseh tečajev 15, v katerih je poučevalo 13 slovenskih učiteljev in učiteljic ter 12 katehetov, torej 25 učnih mčci; vseh otrok je bilo 630: 283 dečkov in 347 deklic; v nekatere tečaje je prihajalo do 100 otrok, v en tečaj pa celo nad 100; v tem zadnjem tečaju so imeli kar šest oddelkov.

Na praznik Brezmadežne, 8. dec. 1960, je upokojeni škof msgr. dr. Julijan Martinez, ki živi v Buenos Airesu, po sv. maši v župni cerkvi karm. M. b. v Ramos Mejía, ki jo je ob pol petih popoldne opravil g. Anton Orehar, direktor slov. dušnih pastirjev, podelil zakrament sv. birme 128 slov. dečkom in 150 deklicam.

10. in 11. dec. 1960 so slovenske žene in matere iz Vel. Buenos Airesa

opravile zaprte duh. vaje, ki jih je vodil sem. spiritual dr. Filip Žakelj. Udeleženk je bilo 83.

Teden kasneje, 17. in 18. dec. 1960, pa so se slov. možje in nekaj starejših fantov udeležili zaprtih duhovnih vaj, ki jih je prav tako vodil sem. spiritual dr. F. Ž. Udeležencev je bilo 85.

Od 16. do 18. dec. pa je g. Jože Meječ, C. M., v Domu duh. vaj v Villa San Ignacio vodil duh. vaje za slov. izobražence. Prišlo jih je 12.

Proti koncu januarja 1961 je dr. Branko Rozman imel tridnevne zaprte duh. vaje za slov. dekleta v Mendoza; udeležilo se jih je 16 deklet.

G. Jože Mejač, C. M., pa je 18. in 19. febr. 1961 vodil zaprte duh. vaje za slov. dekleta iz Vel. Buenos Airesa, 25. in 26. febr. 1961 pa prav tako za slov. fante iz Vel. Buenos Airesa. Deklet je prišlo 113, fantov pa 87.

Mladinski odsek Društva Slovencev je 10. dec. 1960 priredil izlet za otroke slov. šolskih tečajev na Eseižo. Sv. mašo je opravil g. Stanko Škerbe. Vseh izletnikov je bilo kar 296.

V Slovenski vasi v Lanusu so 4. dec. 1960, na drugo adv. nedeljo, obhajali obletnica blagoslovitve nove cerkve Marije Kraljice. Dopoldne je g. Anton Orehar, direktor slov. dušnih pastirjev maševal in pridigal, popoldne pa je bil koncert obeh lanuških pevskih zborov (otrok in odraslih pevcev).

V Mendoza so tudi na prvo adventno nedeljo imeli prvo sv. obhajilo slov. otrok; prvič je sprejelo Jezusa v svoje srce 12 slov. dečkov in deklic.

Praznik Brezmadežne so tudi v Mendoza slovesno obhajali z jutranjo sv. mašo, s popoldanskimi petimi litanijami M. b. ter s kratko, pa prisrčno akademijo.

18. dec. 1960, na četrto adventno nedeljo, je msgr. dr. Anton Rocca, buenosaireski pomožni škof, v redovniški cerkvi duhovnikov presv. Srca Jezušo-

vega (bayonncev) v Adroguéju podelil zakrament mašniškega posvečenja g. Francetu Bergantu, bogoslovcu slov. semenišča v Adroguéju. Novomašnik je doma iz ugledne domačije v moravški župniji. Novo mašo je ob obilni udeležbi moravških rojakov in drugih slovenskih vernikov opravil na božični praznik dopoldne v župni cerkvi v San Justu. Pridigal mu je g. France Novak, moravški rojak in sedaj župnik v veliki župniji Ituzaingó v moronski škofiji. G. novomašnik je že nekaj tednov kaplan v župniji Caseros, ki spada pod moronsko škofijo.

Omenjeni škof msgr. Rocca pa je na četrto adventno nedeljo posvetil za ostiarije in lektorje tele tri bogoslovce iz slov. semenišča v Adroguéju: Langusa Primoža, Rodeta Jurija in Tomažina Lovrota.

G. novomašnik Bergant France je v Sv. Sloveniji objavil tole lepo zahvalo: „Za milost duhovništva, ki sem ga prejel 18. decembra 1960, se zahvalim vsemogočnemu Bogu. Za trud, skrbi in stroške pa vsem semeniškim predstojnikom, gg. profesorjem in vsem ostalim vzgojiteljem ter požrtvovalnim slovenskim vernikom, ki s svojimi prispevkij omogočajo šolanje svojih duhovnikov. Vsem obilo Bog plačaj! Bergant France, novomašnik.“ (Sv. Slov., 5. jan. 1961, str. 3).

Več slovenskih duhovnikov je šlo letos na počitnice v kraj Dolores v kordobskih hribih, kjer je g. prof. dr. Hanželič Rudolf pripravil precej prostorov za počitniški oddih slovenskim duhovnikom in ljudem. Tam sta bila nekaj časa tudi dr. Franc Gnidovec, semeniški rektor, ter dr. Branko Rozman, prefekt v škofovem zavodu; s seboj sta vzela bogoslovce in nekaj gojencev škofovega zavoda.

8. januarja 1961, na nedeljo po razglašenju Gospodovem, se je na vrtu zavođa Don Bosco v Ramos Mejía vršila deseta jubilejna m.šijska veletoomba, katere se je udeležilo okoli

1500 slovenskih rojakov, ki so za slovenske misijonarje darovali okoli 140 tisoč arg. pezov, kar zneso približno 1750 dolarjev.

13. januarja 1961, sredi tukajšnjih počitnic, je v bolnišnici Salabery v Buenos Airesu umrl g. France Kolenc, bivši župnik v Hinjah. Pokopali so ga drugi dan dopoldne na pokopališču Flores. Pogrebno sv. mašo je opravil v župni cerkvi sv. Vincencija, kjer je pokojni župnik zadnje čase maševal, g. župnik Gregor Mali, ki je tudi vodil pogreb ter se ob grobu od njega poslovil, g. Stanko Škerbe pa je arg. vernikom, ki so se udeležili pogreba lepo orisal težak križev pot, po katerem je hodil ta skromni slovenski duhovnik. Zaradi počitnic, vremenskih neprilik in drugih nepričakovanih ovir se je moglo pogreba udeležiti le šest slov. duhovnikov, dve slov. usmiljenki in peščica slov. vernikov. V OU smo se ga spomnili s posebnim člankom.

G. Anton Orehar, direktor slov. dušnih pastirjev, je podobno kot druga leta tudi letos med počitnicami obiskal slovenske vernike v Córdobi, San Luisu, Mendoza in Rosario.

G. Anton Gosar, doslej kaplan v kraju Rojas, je meseca januarja odšel za kaplana v San Pedro ob reki Paraná; tam je kot novomašnik začel z dušnim pastirstvom, pa si ga je župnik znova zaželel za kaplana.

29. januarja 1961 je revija Duhovno življenje imela svojo prireditev, s katero hoče kriti stroške, ki nastajajo ob rastoči draginji.

9. febr. 1961 je Sv. Slov. objavila dober članek: Komunistični vijak, kjer primerja zlasti komunistično taktiko na Poljskem in v Jugoslaviji; omenja tudi zanimivo izjavo beograjskega nadškofa msgra. dr. Josipa Ujčića ob njegovem obisku v Rimu meseca decembra, katero je 19. dec. 1960 objavil rimski list Il Tempo. Zaključek je pa tale: „Če primerjamo razvoj dogodkov na Poljskem s sedanjim režimom v Jugoslaviji, pridemo nehote do zaključka, da je komunistični režim podoben vi-

jaku. Kadar nima težav, privija in privija. Ko pride sam v težave, pa popušča in popušča. Popušča vse dotlej, da se opomore.“

14. febr. 1961 je bila prva obletnica smrti g. dr. Ivana Ahčina. 12. febr. 1961, na tretjo predpostno nedeljo, je sem. spiritual dr. Filip Žakelj ob 8 zjutraj opravil sv. mašo za pokoj njegove duše. Skozj vse leto so slovenski duhovniki, zlasti bivši gojenci slov. semenišča, zanj velikokrat maševali.

26. febr. 1961, na drugo postno nedeljo, so na semeniške Brezje v Adrogué priromali slov. možje in starejši fantje, člani slovenske KA. Tu so opravili svojo duhovno obnovo in imeli svoje zborovanje in posvete. Maševal in pridigal je g. Anton Orehar, direktor slov. dušnih pastirjev.

Slov. šolske sestre so v Dolores v kordobskih hribih skoraj zraven počitniških prostorov, ki jih dr. Rudolf Hanželič daje Slovincem na razpolago, kupile novo hišo, kamor bodo prihajale po napornem delu na oddih in na letne duhovne vaje. Dr. Rudolf Hanželič je 19. febr. 1961, na prvo postno nedeljo, ob asistenci g. Stankota Škerbeta in navzočnosti več Slovencev, ki so bili tam na počitnicah, blagoslovil novo hišo in kapelico, ki je posvečena Mar. brez. Srcu. V kapelici je potem dr. Rudolf Hanželič prvič maševal.

V soboto, 4. marca 1961, je g. Anton Orehar, direktor slov. dušnih pastirjev, blagoslovil novo slovensko tiskarno Baraga, last Slovenske tiskovne družbe, v ulici Pedernera 3253 v Buenos Airesu. Vodil jo bo g. Ladislav Lenček, C. M., predsednik pa je laik g. Rudolf Drnovšek.

V nedeljo, 5. marca 1961, ob pol petih popoldne je mladinski odsek Društva Slovencev za začetek slovenske šole zbral otroke slovenskih tečajev pri šolski sv. maši v ciudadelski župni cerkvi sv. Ivane Arške. Starši s svojimi otroki so do zadnjega kotička napolnili cerkev. Dr. Alojzij Starc je maševal in pridigal. Veliko otrok in staršev je prejelo sv. obhajilo.

Ljudskošolski gojenci so prišli v škofov zavod že 1. marca, srednješolci pa 12. marca. Vseh gojencev je letos 23.

Od 5. marca zvečer do 11. marca zjutraj so v slovenskem semenišču v Adroguéju bile duhovne vaje za semeniščnike in duhovnike, ki delujejo v semenišču. Vodil jih je p. Ciril Petelin O. C.

S predavanji v semenišču so začeli 16. marca 1961.

Profesor dr. Ignacij Lenček se ni mogel o pravem času vrniti iz Evrope, ker je meseca januarja hudo zbolel na gripo in jetrih in se ga je lotila zlatenica. Morda se bo mogel vrniti proti koncu maja ali v začetku junija.

Na tiho soboto, 18. marca 1961, je la plaški pomožni škof msgr. Raul Primatasta v la plaški semeniški kapeli žal. M. b. podelil ekzorcidat in akolitat trem slovenskim semeniščnikom iz Adroguéja: Langusu Primožu, Rodetu Juriju in Tomažinu Lovrotu.

Nekdo je bil tako zadovoljen s počitniškim naseljem, ki ga je za Slovence pripravil dr. Rudolf Hanželič, da je svoje zadovoljstvo izrazil celo v pesmici, katere zadnja kitica se glasi: Zato na počitnice vsake / kdor more v DOLORES hiti, / saj tamkaj za svoje rojake / naš Hanželič Rudolf skrbi. (Sv. Slov., 9. marca 1961, str. 3).

Slovenska kulturna akcija je pred kratkim izdala Zgodovinski atlas Slovenije, ki ga je s pomočjo nekaterih sodelavcev (bivših dijakov na begunski gimnaziji v Lienzu) z vso skrbnostjo pripravil prof. Roman Pavlovčič. Prav ima dr. Tine Debeljak, ki je v oceni takole zapisal: „Kdor bo torej vzel v roke to veliko in lepo knjigo, ne bo vedel samo, kdo jo je sestavil in kako je rastle v to svojo obliko, temveč predvsem — zakaj je izšla in zakaj naj bi jo imel slednji izseljeni Slovenec pri sebi za tolažbo v domotožnih dneh in za up na bodočo novo povezavo z zemljo sveto, od katere se nikdar ločil ni in se niti nasilno ločiti ne da“ (Sv.

Slov., 16. febr. 1961, str. 2). Slovenskim duhovnikom to zanimivo delo toplo priporočamo.

RIM

Acies ordinata, osrednje glasilo Marijinih kongregacij po svetu, po sklepu II. medn. zborovanja Marijinih kongregacij v mestu Newarku v Združenih državah izhaja od leta 1960 dalje v treh jezikih: angleškem, francoskem in španskem. Naroča se lahko na naslov: Secretariat centralis Congregationum Marianarum, Casella postale 9048, Roma. Rad pa vam jo bo naročil tudi g. p. Jakob Žibert, S. J., Borgo Santo Spirito 5, Roma.

Drugi medn. kongres Mar. kongregacij v Newarku leta 1959 se je v imenu mednarodne zveze Mar. kongregacij obrnil na sv. očeta Janeza XXIII. s prošnjo glede beatifikacijskega in kanonizacijskega postopka za Pija XII., ki je tako zelo pospeševal Marijine kongregacije. Že 8. decembra 1958, dva meseca po smrti Pija XII., je vikariat vat. države dal *imprimatur* za uradno molitev glede povišanja Pija XII. na oltar. Barvaste podobice z molitvico so izšle v angleškem, francoskem, španskem, italijanskem, nemškem, nizozemskem in portugalskem jeziku. Dobe se pri osrednjem tajništvu Marijinih kongregacij, Casella postale 9048, Roma. Škoda, da jih niso nekaj natisnili tudi v slovenskem jeziku. (Pr. *Acies ordinata*, 1960, šte. 1, str. 3).

Vodstvo Apostolstva molitve je dalo pobudo, naj bi za biserno mašo sv. očeta Pija XII. (2. 4. 1899—2. 4. 1959) najbolj ugledni bogoznanci raznih narodnosti napisali obširen komentar k znameniti okrožnici „*Haurietis aquas*“ o presv. Srcu Jezusovem. Pij XII. ni dočakal biserne maše, pač pa je kljub temu njemu v spomin izšlo obširno delo v dveh vezkih z naslovom: *Cor Jesu Commentationes in Litteras Encyclicas Pij PP. XII „Haurietis aquas“*. Prvi del obsega teološke, drugi del pa zgodovinske in pastoralne razprave o presv. Srcu Jezusovem. Prvi zvezek ima XVI+780

strani, drugi pa VI+662 strani. Delo je leta 1959 izšlo pri založniku Herderju v Rimu; broširana zvezka staneta 12 tisoč lir, vezana pa 14 tisoč. Vseh sodelavcev je 35. Razprave so napisane v latinskem, italijanskem, francoskem, angleškem in nemškem jeziku. Dve razpravi sta prispevala slovenska rojaka: Franz Lackner S. J. — Innsbruck: Das Rundschreiben Pius XII „Haurietis aquas“ und der Kult des Unbefleckten Herzens Marias; Giovanni N. Zore S. J. — Roma: S. Margherita Maria Alacogue alla luce dell' Enciclica „Haurietis aquas“. Tako temeljito delo v čast presv. Srcu Jezusovemu je treba kar moč priporočiti.

10. januarja 1960 je papež Janez

XXIII. sprejel člane KA svoje rimske škofije. V daljšem nagovoru jim je v prvem delu naglasil svojo posebno ljubezen do KA, v drugem delu pa je obrazložil tri posebne značilnosti KA: pomoč duhovščini (adiutorium del clero), ogledalo urejene, disciplinirane in složne edinosti (speculum, „specchio“ dž unione ordinata, disciplinata e concorde) ter svetlo znamenje modernih časov (signaculum, „segno luminoso“, dei tempi moderni). Duhovnikom, ki so asistenti pri KA in si pri delu za zveščanje duš pomagajo z apostolskimi organizacijami, priporočamo, da pri dušnem pastirstvu upoštevajo pomembne papeževe misli. (AAS, I. LII, števil. 2, 29. febr. 1960, str. 90.)

SLOVENSKI KNJIGI

^v SMARNICE V SPOMIN ^v ŠKOFA ^v ROŽMANA

V novembru lani je izšla za vse izseljence zelo dragocena in važna knjiga. Njen naslov je: Marija slovenskega naroda ne bo zapustila. Napisal jo je dr. Filip Žakelj, spiritual in profesor v našem slovenskem semenišču v Argentini. Izdalo in založilo jo je Slovensko dušno pastirstvo.

Namen te knjige nam lepo izraža podnaslov, ki se glasi: „Šmarnice v spomin škofa dr. Gregorija Rožmana“. Knjiga ima uvod in 31 člankov, razdeljenih tako, da pride na vsak dan Marijinega meseca eden. V njih nam pisatelj nazorno in prepričevalno odkriva, kako je škof Rožman sam iskreno in goreče častil Marijo in kako je za češčenje do nje pridobival mladino, družine, moške in ženske, duhovnike in ves narod.

Rajni škof Rožman se je zavedal, da besede le mičejo, zgledi pa vlečejo. Zato je bolj ko z besedo s svojim delom in zgledom svoje vernike in nas izseljence učil častiti in ljubiti Marijo. Kakor je velik papež Pij XII. z veliko vnemo širil slavo Matere božje v sveti

Cerkvi, tako je neutrudljivo delal škof Rožman za Marijino čast v svoji škofiji. Kakor si je Pij XII. zaslužil naslov Marijin papež, tako upravičeno imenujemo škofa Rožmana Marijinega škofa.

Knjiga z dodatkom: „Molitve in zdihljaji škofa dr. Gregorija Rožmana k Materi božji“ ima 282 strani. Na koncu knjige je pisatelj navedel slovo, iz katerega je zajemal snov.

Pisatelj je pisal to knjigo z veliko potrpežljivostjo, vztrajnostjo in ljubeznijo. Žrtvoval je zanjo mnogo časa in svojih sil. Iz zelo obsežne tvarine je znal izbrati najvažnejše, najlepše in najznačilnejše škofove govore o Mariji. Zato je ta knjiga res zelo lep spomin na življenje in delovanje rajnega škofa dr. Gregorija Rožmana. Vsaka njena stran nam govori: „Tako je naš škof dr. Rožman častil Marijo. Posnemajte ga in častite jo tudi vi!“

Knjiga je vredna, da jo bere in premišljuje vsak slovenski izseljenec. Kdor bo to storil, se bo prepričal, da je bil dr. Gregorij Rožman res Marijin škof in dobri pastir svojih vernikov.

Gregor Mali

Menda doslej še nikoli nismo poročali o Zbornikih Koledarjih Svobodne Slovenije, ki jih vsako leto izdaja Svobodna Slovenija v Buenos Airesu v Argentini. Letos pa ga prav posebej priporočamo iz tehle razlogov:

Dr. Frido Pogačnik v razpravi: „Na razpotju“, ob 20-letnici pristopa Jugoslavije k Trojnemu paktu, dne 25. marca 1941, podaja kratko zgodovino, kako je prišlo do tega pakta in o hudih posledicah, ki so nastale po tem paktu. Ker smo slov. duhovniki večinoma sami doživljali te dogodke, jih bo ta razprava gotovo zanimala.

Dalje je dovršen del koledarja posvečen spominu dr. Antona Korošca ob 20-letnici njegove smrti (+ 14. dec. 1940). Naj navedemo tele članke oz. razprave: Dr. Miha Krek, Ob 20-letnici smrti največjega slovenskega državnika dr. Antona Korošca (str. 66/71); Isti, Iz življenja in dela dr. Antona Korošca (str. 75/86); Joško Krošelj, Dr. Korošec in Hrvatj (str. 87/103). Vmes je vse polno fotografij iz življenja voditelja slov. naroda in še nekaj drugega zanimivega besedila.

O rajnem škofu dr. Gregorju Rožmanu je koledar objavil tele dva članka: Dr. Rožman — slovenski vladika (Pavle Rant je v tem članku dejansko zbral dolgo vrsto izjav najrazličnejših osebnosti o tako velikem katoliškem in slovenskemu škofu (str. 158/67); Dr. Celestin Jelenc, Kakor sem jaz videl škofa Rožmana. — Uredništvo je naprosilo še nekatere druge osebe, ki so obljubile članke o škofu, pa, žal, besede niso držale. Kar je pa napisano, je dobro.

To leto Zbornik zopet mnogo poro-

ča o življenju izseljencev po svetu: v Franciji, na Angleškem, v Združenih državah, Kanadi in Venezueli. Posebej pa opozorimo na članek p. Bernarda Ambrožiče OFM: Mnenja o Avstraliji in njenih Slovencih (str. 173/80), kjer v obliki ankete (12 najrazličnejših mnenj) oriše sončne in senčne strani iz življenja slovenskih novonaseljencev v Avstraliji. Ob takem branju se mora dober slovenski duhovnik resno zamisliti. Podobne razmere med izseljenci bodo tudi drugod po svetu.

Slovenska Koroška se bori za svoj obstanek. O njej najdeš tele tri članke: Ivan Vodovnik, Za narodne pravice koroških Slovencev (str. 198/200); Isti, Kulturno življenje koroških Slovencev (str. 201/3); M. R., Peto zrno je dozorelo (str. 204/6; članek podaja kratko vsebino letnega poročila Državne gimnazije za Slovence v Celovcu).

Ruda Jurčec je napisal poseben članek o pokojnem dr. Ivanu Ahčnu (str. 210/3). Dr. Tine Debeljak pa ima tudi dva zanimiva članka: Ob smrti dr. Ivana Preglja (str. 20/30); Nekaj glos o Prešernovi vernosti (str. 57/64).

Kot pesniki sodelujejo v Zborniku tile trije slov. duhovniki: dr. Stanko Janežič, misijonar Vladimir Kos ter Slavko Srebrnič. Salezijanec Jože Peterlin pa je popisal trdo življenje zanimivega slovenskega učenjaka Janeza Benigarja med araukanskimi Indijanci na Ognjeni zemlji. Ta Janez Benigar je brat Aleša Benigarja, znanega slov. frančiškanskega misijonarja na Kitajskem.

Pa še marsikateri drug zanimiv članek boš našel v Zborniku. Zato je vreden priporočila. Ž. F.

OD 28. DO 30. AVGUSTA 1961 BO V CELOVCU ZBOROVANJE SLOVENSkih DUHOVNIKOV V ZAMEJSTVU IN IZSELJENSTVU. NA KATEREGA STE VSI SOBROTJE ISKRENO POVABLJENI.

Izdaja: Konzorcij (Gregor Mali). — Urejuje: uredniški odbor (dr. Filip Žakelj, Rivadavia 234, Adrogué FNCR, prov. Buenos Aires, Argentina). — Uprava: Stanko Škrbe, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina. — Tiska tiskarna Vilko, Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina

